

Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury

VÝVOJ TURISTICKÝCH ODDÍLŮ MLÁDEŽE VE MĚSTĚ OSTRAVA

Diplomová práce

(Bakalářská práce)

Autor: Klára Malíková, Rekreologie

Vedoucí práce: Mgr. Rudolf Rozsypal

Olomouc 2021

Bibliografická identifikace

Jméno a příjmení autora: Klára Malíková

Název bakalářské práce: Vývoj turistických oddílů mládeže ve městě Ostrava

Pracoviště: Katedra rekreologie

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Rudolf Rozsypal

Rok obhajoby bakalářské práce: 2021

Abstrakt:

Bakalářská práce se zabývá vývojem turistických oddílů mládeže ČR ve městě Ostrava. Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnotit vývoj činnosti Turistických oddílů mládeže ČR za posledních 10 let ve městě Ostrava. Dílčími cíli této práce je zjistit, jaký vliv má turistický oddíl na mladou generaci dětí a jaké vývojové trendy se v této oblasti vyvinuly právě za období 10 let. Tato bakalářská práce vymezuje také pojmy volný čas, turistika, postmoderní společnost, dítě a mládež, hra a město Ostrava. Tyto teoretické poznatky jsou získané z odborné literatury. Za metody práce bylo použito dotazníkové šetření a SWOT analýza. Jako dvě zásadní kritéria jsou vymezena personální zajištění a programová vybavenost pro vývoj činnosti turistických oddílů. Nasbíraná data z online dotazníkového šetření byla zpracována za pomoci grafů a tabulek.

Klíčová slova: turistický oddíl mládeže, volný čas, turistika, hra, vývoj

Souhlasím s půjčováním bakalářské práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification

Author's first name and surname: Klára Malíková

Title of bachelors thesis: The development of tourist youth troops in Ostrava

Department: Department of Recreation and Leisure Studies

Supervisor: Mgr. Rudolf Rozsypal

The year of presentation: 2021

Abstract:

The bachelor thesis deals with the development of tourist youth troops from Czech Republic in Ostrava city. The main goal of the bachelor thesis is to evaluate the development of tourist activities in Ostrava for the last ten years. The partial goals of this thesis are to find out what effect tourist troop has on young generation of children and what developmental trends have been developed in the past ten years. This bachelor thesis also defines terms like leisure time, tourism, postmodern society, child and youth, play and Ostrava city. This theoretical knowledge is gained from the scientific literature. I used questionnaire and SWOT analysis as research methods. Staffing and programmatic equipment for the development of activities of tourist troops are defined as two main criterias. The data, which were collected from the online questionnaire, were processed by using graphs and tables.

Keywords: tourist youth troops, leisure time, tourism, play, development

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala pod vedením Mgr. Rudolfa Rozsypala a uvedla jsem všechny použité literární a odborné zdroje a dodržovala zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne

28. 4. 2021

Děkuji mému vedoucímu práce Mgr. Rudolfu Rozsypalovi za pomoc a podnětné připomínky při zpracování mé bakalářské práce. Dále děkuji své rodině za podporu a vedoucím ostravských turistických oddílů, bez jejichž odpovědí, bych nemohla uskutečnit praktickou část mé bakalářské práce.

Obsah

Obsah.....	6
1 Úvod	8
2 Přehled poznatků	9
2.1 Turistika	9
2.1.1 Význam turistiky	9
2.1.2 Dělení turistiky	9
2.1.3 Složky turistiky.....	11
2.1.4 Turistický oddíl mládeže	12
2.2 Dítě a mládež.....	21
2.2.1 Vymezení pojmu dítě	21
2.2.2 Vymezení pojmu mládež	23
2.3 Postmoderní společnost.....	24
2.3.1 Doba Covidová ve zkratce.....	25
2.4 Volný čas.....	27
2.4.1 Vymezení pojmu volný čas	27
2.4.2 Volný čas a jeho funkce	28
2.4.3 Volný čas dětí a mládeže	29
2.4.4 Volný čas a média	30
2.4.5 Volnočasová aktivita	32
2.5 Hra.....	33
2.6 Ostrava	34
2.7 Ostravské oddíly.....	36
3 Cíle	37
4 Metodika.....	38
4.1 Kvantitativní výzkum.....	38
4.2 Dotazníkové šetření.....	38

4.2.1	Předvýzkum.....	39
4.2.2	Složení, distribuce a způsob vyhodnocení dotazníku.....	39
4.2.3	SWOT analýza.....	40
5	Výsledky.....	41
5.1	Dotazníkové šetření.....	41
5.2	SWOT analýza činnosti turistických oddílů	82
6	Diskuse	83
7	Závěry.....	85
8	Souhrn.....	87
9	Summary.....	88
10	Referenční seznam.....	89
11	Přílohy	95

1 Úvod

Tato bakalářská práce odpovídá na otázku, zda za posledních 10 let došlo ke změně činnosti u turistických oddílů mládeže ve městě Ostrava a jestli se v tomto období vyvinuly nějaké moderní trendy. Téma mé bakalářské práce jsem si vybrala, protože je mi okolí turistických oddílů velmi blízké a sama pocházím z města Ostravy. Již 12 let jsem také členkou jednoho ostravského turistického oddílu. Tím, že se v tomto okruhu pohybuji, tak mě zajímalo, jestli jsou vedoucí v oddílech spíše konzervativního rázu nebo experimentátoři a inovátoři. Také mě zajímalo, jaký mají názor ostatní vedoucí na to, zda je oddíl stále pro děti zajímavý a prospěšný a jaký má na děti vliv.

Moje téma se také odráží od toho, jaký obor studuji. Rekreeologie je ve zkratce věda o zdravém životním stylu a o správném a smysluplném trávení volného času. Turistický oddíl dle mého názoru spadá do oblasti smysluplné volnočasové aktivity. Proto jsem ráda, že se mi povedlo v této bakalářské práci propojit jak své studium, tak pro mě „drahou věc“, turistický oddíl.

Největší přínos své bakalářské práce vidím hlavně pro vedoucí turistických oddílů, neboť si myslím, že není špatné si jednou za čas sednout a zhodnotit si, jak se oddíl posunul dále nebo si naopak uvědomit, že se za 10 let nic nezměnilo. Také si myslím, že pro spoustu vedoucích může být zajímavé zjistit, co a jak dělají v jiných oddílech a nechat se třeba trochu inspirovat.

2 Přehled poznatků

2.1 Turistika

Podle Neumana et al. (2000) je turistika souhrnem mnoha činností, znalostí a dovedností, které jsou spojeny s pobytem nebo aktivním pohybem v přírodě.

2.1.1 Význam turistiky

Všechny druhy turistiky jsou spojené s pobytem v přírodě, proto pobyt v přírodě zařazujeme jako součást turistiky (Výškovský a kol., 1997).

Podle Výškovského a kolektivu (1997) má turistika 3 základní významy.

První vysvětlím význam výchovný. Turistika a činnosti s ní spojené vedou jedince k tvůrčí aktivitě a rozvoji sebe sama. U problémové mládeže se používá jako terapie, pomáhá upevnit rodinné vztahy, jedinec pozná mnoho přírodních i uměleckých památek, podporuje rozvíjení vztahu k přírodě, lidem i kultuře obecně. Dále také víru ve vlastní schopnosti a dovednosti, rozvíjí vůli a s ní snahu překonávat překážky (Výškovský a kol., 1997). Může také vhodně ovlivnit intrapersonální a interpersonální vztahy jedince a posílit morálku (Ondráček & Hřebíčková, 2007).

Druhým významem je význam vzdělávací. Turistika pomáhá rozšiřovat kulturní znalosti a rozhled, také rozvíjí pohybové dovednosti a schopnosti jedince, učí novým věcem a zručnosti např. při táboření. Nejdůležitějším vzdělávacím významem je, že jedinec si své naučené teoretické poznatky může následně vyzkoušet v praxi (Výškovský a kol., 1997).

Zdravotním významem je myšlen pobyt na čerstvém vzduchu, který pomáhá k lepší obranyschopnosti organismu a ke zlepšování fyzické i psychické kondice. Turistiku mohou vykonávat také lidé, kteří nejsou až tak tělesné zdatní. Také prodlužuje věk, napomáhá při léčbě dýchacího a oběhového systému a zlepšuje vytrvalostní schopnosti jedince (Výškovský a kol., 1997). Především obecnou vytrvalost, kterou můžeme popsat jako dlouhodobou práci při nízké intenzitě (Ondráček & Hřebíčková, 2007).

2.1.2 Dělení turistiky

Turistika se dělí podle několika kritérií, jako první si turistiku rozdělíme podle ročního období na letní a zimní. Největší rozdílnost tohoto rozdělení je v rámci

vybavení a počtu věcí, které turista s sebou do přírody potřebuje (Výškovský a kol., 1997).

Další členění turistiky je podle charakteru organizování, buď organizovaná nebo neorganizovaná. Organizovanou turistikou je myšlena taková, kterou někdo zorganizoval pro větší počet lidí, zpravidla to bývají vedoucí turistických oddílů, učitelé ve školách nebo vedoucí a pedagogové z volnočasových kroužků. Neorganizovaná turistika se děje buďto naprosto individuálně, že se jedinec sám vypraví do přírody nebo v rámci rodiny či malých skupinek přátel a kamarádů (Výškovský a kol., 1997).

Ondráček a Hřebíčková (2007) dělí turistiku podle forem pohybu v přírodě. Mezi základní druhy patří: pěší turistika, mototuristika, lyžařská turistika, cykloturistika, vodní a ledovcová turistika, vysokohorská turistika a další.

Nyní si popíšeme základní tři druhy turistiky.

Pěší turistika

Pěší turistika je jeden z nejrozšířenějších typů turistiky u nás. Je nenáročná z pohledu vybavení a dovedností a zároveň využívá náš nejpřirozenější pohyb-chůzi. Pěší turistiku lze provozovat skoro kdekoliv, mezi základní formy patří túry, procházky, pochody jednodenní i vícedenní nebo výlety (Neuman et al., 2000).

Výškovský a kolektiv (1997) vidí formy turistiky stejně jako Neuman a kolektiv, a dokonce má i hodně podobný názor, co se turistiky týče. Doplnuje jen, že pěší turistika je ten nejzákladnější druh turistiky vůbec. Jedinec ji vykonává převážně v přírodě a její vliv na zdraví jedince je obecně známý. Pěší turistiku mohou provozovat všechny věkové kategorie od rodičů s malými dětmi až po seniory.

Vysokohorská turistika

Vysokohorská turistika je mnohem náročnější na fyzickou kondici a na odborné dovednosti a znalosti než pěší. Je potřeba se vyznat ve vysokohorské flóře a fauně, v geomorfologii terénu, v první pomoci, umět se orientovat v počasí i v terénu. Při některých výstupech je zapotřebí použít ruce (Neuman et al., 2000). Bývá standard, že vysokohorský turista má s sebou pro zajištění vlastní bezpečnosti vždy vlastní materiál. Také musí ovládat odborné názvy pro terénní nerovnosti, které se často objevují v průvodcích. Vybavení není tak rozdílné od pěší turistiky až na několik výjimek. Při výpravách klademe větší důraz na hmotnost a kvalitu materiálu (horolezecké lano, smyce, ...), na vrstvení oblečení, na boty a návleky k nim, které

chrání jedince od kamení (Výškovský a kol., 1997). Vysokohorská turistika není jen o sportovních výkonech. Hlavním cílem je poznat nové prostředí, užít si krásnou přírodu, poznat sama sebe nebo sdílet své emoce a prožitky ve skupině turistů. U vysokohorské turistiky je prokázán velký vliv na zotavení jedince (Boštíková, 2004).

Cykloturistika

Cykloturistika je považována za jednu z nejatraktivnějších forem turistiky. Už děti na základní škole se učí dopravní kázní. Je kombinací forem pěší turistiky a mototuristiky. Jedinec zůstává pořád v kontaktu s přírodou a dokáže překonat mnohem větší vzdálenost za kratší čas než při pěší turistice. V okolních státech je mnohem rozšířenější než u nás, proto je otázkou času, než přijde i do České republiky ten pomyslný boom (Výškovský a kol., 1997). Pro cykloturistiku je zásadním parametrem poznávání okolí a památek, který ji odlišuje od vytrvalostních a sportovních forem cyklistiky (Neuman et al., 2000). Také má velmi pozitivní vliv na zdraví jedince a je šetrná k přírodnímu prostředí. Při cykloturistice se používá k přesunům z místa na místo jízdní kolo. Základní dělení cykloturistiky je na základní cykloturistiku, která je chápána jako pravidelně prováděná činnost na kole, která vyžaduje větší fyzickou kondici (delší trasy) a lepší vybavenost kola. A pak na vytrvalostní cykloturistiku, která je mnohem více fyzicky náročnější a je potřeba mít už speciální vybavení na kolo (Ondráček & Hřebíčková, 2007).

2.1.3 Složky turistiky

Podle Výškovského a kolektivu (1997) tvoří turistiku složka kulturně poznávací, pohybová a odborně technická, do které řadí bivakování a stanování, topografii a orientaci, vaření a využití ohňů, první pomoc a další.

Kulturně poznávací složka

Tato složka v sobě zahrnuje poznávání přírody a s tím spojený vztah s flórou, faunou a geografii daného místa, také život společnosti, její historii a strukturu či ochranu přírody a kulturní dědictví. Tato složka je důležitá, protože turistickým akcím dává cíl a smysl (Ondráček & Hřebíčková, 2007).

Pohybová složka

Pohybová složka je velmi důležitá, ale často podceňovaná. Přece jen jedinec, který není v kondici, si nemůže pořádně vychutnat krásy přírody. Tuto složku tvoří

převážně lokomoční pohyby (běh, chůze, běžkování ...). Důležité je také během turistiky u jedince rozvíjet pohybové schopnosti např. rychlost, sílu, pohyblivost, obratnost a vytrvalost – což je nejpodstatnější pro turistiku. (Výškovský a kol., 1997).

Odborně technická složka

Tato složka je důležitá pro účelné a bezpečné pohybování se v přírodě. Také ukazuje na hodnotu vlastní práce a podporu pracovních návyků už od útlého dětství. Tyto odborně technické činnosti přináší lidem uvědomění si hodnoty věcí a materiálu, a jak je důležité se o ně starat, aby zůstaly dlouho funkční (Ondráček & Hřebíčková, 2007). Díky tomu učí jedince si vážit společného i osobního majetku. Nabádají také lidi k vynalézavosti a pracovní iniciativě. Podle Výškovského a kolektivu (1997) je důležité, aby děti vlastní prací došli k šetrnosti, skromnosti a iniciativě.

Výškovský a kolektiv i Ondráček s Hřebíčkovou dochází ve svých knihách k totožnému členění odborně technické činnosti na táboření, stanování a bivakování, hygienu a první pomoc, tábornické dovednosti a tvořivost, orientace a topografie v terénu, využití ohňů s přípravou a vařením jídel, výzbroj a výstroj skupiny nebo jednotlivce a s ní spojená údržba, ošetřování a základní opravy materiálu, dovednosti a vědomosti ohledně ochrany přírody, značení turistických, lyžařských a vodních cest a další (Ondráček & Hřebíčková, 2007; Výškovský a kol., 1997).

2.1.4 Turistický oddíl mládeže

Vymezení pojmu turistický oddíl mládeže

Turistický oddíl mládeže je pobočným spolkem Asociace TOM ČR. Oddíl může být jak koedukovaný, tak pouze dívčí nebo chlapecký, věkově smíšený nebo diferenciováný. Turistické oddíly mládeže by měly vést děti ke sportu, turistice, táboření, ochraně přírody a zařazovat takové aktivity, aby děti vedly ke zdravému a mravnímu způsobu života. Každý oddíl si své zaměření může zvolit samostatně podle zájmu dětí a vedení (Asociace turistických oddílů mládeže, 2021g).

Oddíl vzniká, pokud je zapsán do veřejného rejstříku a nese název v podobě TOM + číslo oddílu + dobrovolný název. Hlavní funkci oddílu vykonává vedoucí oddílu, který je za celý oddíl zodpovědný (Asociace turistických oddílů mládeže, 2021f).

Hájek (2004) chápe oddíl jako pevnou organizační jednotku, která je bez právní subjektivity a je podřízená jinému vyššímu celku. V oddílech se zpravidla předpokládá

stálejší členství, větší okruh zájmů, určitá vnitřní hierarchie jak členů, tak vedení a pomoc dětí při tvorbě a realizaci oddílových schůzek a akcí.

Hájek, Hofbauer a Pávková (2011) uvádí, že pojem oddíl je slovo, co se již moc nepoužívá pouze u turistických nebo tělovýchovných útvarů. Oddíl je nejčastěji součástí nadřazeného organizačního celku a je na bázi kroužku.

Turistický oddíl a jeho činnost

Podle Asociace turistických oddílů mládeže (2021f) jsou doporučenými formami činnosti:

- schůzky
- výlety a výpravy
- turistické závody
- tábory
- regionální srazy, exkurze a další

Činnost v klubovně

Podle Theuera (1988) patří mezi základní činnosti v klubovně plánování turistických výprav a akcí, také tvorba oddílové kroniky či učení nových turistických dovedností a znalostí, jako například signalizace, šifrování, čtení z mapy, určování azimutů nebo poznávání rostlin a stromů. To všechno se děje na tzv. schůzkách oddílu.

Schůzky jsou několikahodinové setkání členů oddílu, které bývají uskutečňovány v klubovnách. Na schůzkách na děti čeká mnoho zajímavých činností jako například vázání šesti základních uzlů, orientace v mapě, hry nebo třeba šifrování. Zrovna o něm ve své knize tvrdí, že má pro děti nepopsatelné kouzlo, protože jde vlastně o smluvené signály, díky kterým mohou děti předávat zprávy. Nejčastěji se jedná o akustické, elektromagnetické či optické signály. Šifry se dají vždy vyluštit pouze podle systému kódování neboli podle klíče. Mezi nejznámější šifry patří posuvná abeceda, Morseova abeceda nebo semafor. Program schůzek by měl mít spád, být pestrý a zajímavý (Theuer, 1988).

Tábory

Podle Asociace TOM (2016) patří do základních druhů táborů putovní tábory, cyklistické, letní či vodácké. Mezi nejoblíbenější se ale řadí ty letní, které jsou vrcholem celoroční činnosti oddílů. Většinou začínají posledním školním zazvoněním, kdy se děti přesouvají na svá táborová místa. Někteří pod stany s podsadami, jiní do týpí nebo

do spolkových domů. Tábory bývají místem rozmanitých táborových her, které by měly být malebné, nápadité, dobrodružné a plné legrace. Nejčastěji trvají 14 dní až 3 týdny.

Úspěch tábora leží na skladbě vhodných vedoucích, kteří tvoří dobrou partu a dokážou dětem na táboře předat i něco navíc. Nejčastěji děti jezdí na 14denní tábory, někteří i na tři týdny pod podsadové stany. Podsadový tábor je jeden z nejzákladnějších typů táborů a dá se velmi lehce postavit. Děti si z táborů odváží nezapomenutelné zážitky, mnoho nových tábornických dovedností a znalostí a vzpomínky na dobrodružné hry (Červinka, 2017).

Turistické závody

Podle Asociace TOM (2016) jsou turistické závody světem dřiny, tvrdých tréninků, vášní a bezvadných pocitů. Turistické závody jsou v dnešní době považovány za prestižní pohybovou aktivitu. Základem turistických závodů je běh po vyznačené trase stejně jako u závodů orientačních, avšak je zkombinovaný s určitými kontrolami a testovými úkoly. Testovými úkoly je myšleno poznávání topografických značek, dřevin a KPCČ – neboli kulturně-poznávací činnost. Po celou dobu se závodníkům měří čas a jsou k němu připočítávané trestné minuty za špatně splněné úkoly.

Mezi jednotlivé kontroly patří vázání uzlů, hod míčkem, stavění stanu, odhad vzdálenosti, překonávání překážkové dráhy, plazení nebo azimutové úseky. Závodníci běží od 2 do 6 kilometrů podle jednotlivých věkových kategorií a vždy trať překonávají sami jako jednotlivci (Turistický závod, 2020).

(Neuman et al., 2000) ve své knize rozdělují turistickou činnost na tyto formy:

- sporty v přírodě – ringo, lakros, sáňkování
- výpravy do přírody – orientace v terénu
- hry a akce ve městě – celodenní hry, noční výsadky, bojové hry, ...
- základní druhy turistiky – cykloturistika, pěší, vodní, ...
- ochrana přírody a její poznávání
- zpívání táborových písní
- plnění odznaků – (dnes stezky a odborky)
- různé formy táboření – letní a vodácké tábory
- brigádnická činnost
- poznání své obce, bydliště a širšího okolí
- turisticko-branné závody – (dnes turistické závody)

Hájek et al. (2011) se na činnosti ve volném čase dívají z jiného úhlu, a to tak že základními činnostmi ve volném čase jsou ty lidské jako hra, práce a učení.

Hra

Tuto podkapitolu budu věnovat konkrétně hře pro děti a mládež.

Důležité je přizpůsobit hru podle věku účastníků. Nemůžeme hrát s dospělými to, co hrajeme s dětmi a naopak. Dětská hra je nejčastěji založená na pohádkovém příběhu, který děti motivuje a baví. U starších dětí můžeme vidět spíše tendenci mezi sebou soutěžit a porovnávat se, jsou pro ně nejzábavnější formou hry různé soutěže a závody, u kterých si mohou právě porovnávat fyzické síly (Jirásek, 2008).

U pubescentů je stále na vrcholu zájmu soupeření mezi vrstevníky, neboť jedinec je ve věku, kdy hledá své postavení ve společnosti. Samozřejmě se této věkové skupině přizpůsobuje náročnost programů i pravidel. Často se zařazují i programy (hry), které vyžadují od jedince už nějaké životní zkušenosti, dovednosti a schopnosti. Většinou u jedinců na prahu dospělosti a u dospělých se využívá her v týmu, kdy je zřejmý cíl hry, ale jak k němu dojít, je čistě na zúčastněných (Jirásek, 2008).

Hrkal a Hanuš (2002) uvádí ve své knize, že adolescenti si přestávají hrát a začínají opouštět svou spontaneitu, fantazii a bezstarostnost dětství. Začínají být dospělými lidmi, kteří přijímají společenské role ve skutečném „vážném“ životě. To je podstatou toho, proč už nemají tolik času na „typickou dětskou“ hru. Hrkal a Hanuš vypichují, že adolescenti raději hrají hry společenského a stolního charakteru nebo hry na sportovních hřištích jako fotbal nebo basketbal či čím dál častěji vyhledávají hry technologické, které umožňují adolescentovi utéct do virtuální reality. I tak ale autoři charakterizují znaky hry pro dospívající a dospělé: během hry dospělí mohou na sebe brát masky a tím se vtělovat do určitých rolí, které mohou opět probudit tu dospěláckou tvořivost, fantazii a bezstarostnost, dalším znakem dospělácké hry je řešení určitých situací, problémů nebo výzev, které jedinec může řešit buď individuálně nebo v týmu a poslední znak se týká průběhu hry, kdy si jedinec může během hry procházet nejrůznějšími emocemi jako např. radost, nadšení, uklidnění a uvolnění. Hra rovněž u dospívajícího jedince může napomoci k rozvoji osobnosti jako celku, protože rozvíjí nejen vlastnosti, ale také schopnosti a dovednosti a tím dokáže zvýšit šanci pro přijetí do práce. Přivádí jedince „k lepšímu poznání sebe sama a svých dosud utajených schopností, pomáhá odbourávat nejrůznější bariéry a tak ovlivňuje psychickou odolnost, sebevědomí a sebedůvěru“ (Hrkal & Hanuš, 2002, 14).

Učení

Učení není typicky lidská vlastnost, i zvířata se učí. Může probíhat buď vědomě nebo spontánně. Učení je chápáno jako celoživotní proces, avšak největší váhu má v dětství a v mládí. Učení ve volném čase je specifické. Většinou ho můžeme zaregistrovat při praktických činnostech, kdy dětem pomáhá naučit se nové věci a dovednosti, které mohou rovnou zúročit v praxi. Učení nás doprovází ve všem, co ve volném čase děláme. Nejzásadnější učení je pro děti při samoobslužných činnostech, ale také se neustále učí při odpočinku, relaxaci nebo při zájmových aktivitách. Učení můžeme popsat ve třech fázích, první je přípravná fáze, druhá realizační a poslední hodnotící. Nejzásadnější fází ve volnočasových aktivitách je první fáze přípravná neboli motivující a poté poslední hodnotící. Při motivující fázi se děti snažíme zapojit do přípravy a plánování programu. Během realizační fáze dochází k samotnému hraní, ve kterém si děti osvojují nové dovednosti. A v hodnotící fázi dochází k cílené zpětné vazbě, kdy si program ohodnotíme, vyzvedneme úspěchy a oceníme snahu. Můžeme samozřejmě probrat i určité neúspěchy, aby se jim děti příště vyhnuly. Důležitým prvkem pro učení ve volném čase je navození té správné pohodové a příjemné atmosféry (Hájek et al., 2011).

Podle jiné knihy od Pávkové et al. (2002) je lidské učení celoživotním procesem, kdy pomáhá formovat osobnost a dochází při něm ke změnám v jedincových vlastnostech, psychických procesech a stavech. Principem učení je neustálé opakování činností za účelem zdokonalení se a zafixování se v nově naučených věcech nebo zapamatování si důležitých věcí.

Sovák (1985) vidí učení jako základní vlastnost živé hmoty. Jde také o celoživotní proces, do kterého patří jak vzdělávání, tak výchova. Jedinec se může učit buď nevědomě, vědomě nebo bezděčně i záměrně.

Práce

Poprvé se touha pracovat projevuje u dítěte v předškolním věku. Dítě bere práci jako hru a chce samo hrabat listí nebo mýt nádoby či pomáhat s pečením nebo úklidem a rádo vykoná jakýkoliv úkol, který mu rodič dá. Plevová se domnívá, že je výhodné tuto prvotní touhu nepromeškat a nechat dítě, aby tyto činnosti vykonávalo, protože si tyto získané návyky lépe upevní a bude je mnohem lépe rozvíjet v období dospívání a v mladším školním věku (Plevová, 2006).

Práce je jednou ze základních lidských činností, která vytváří materiálové a duchovní hodnoty. Jedním ze základních znaků člověka je schopnost cílevědomé práce. Člověk je podle ní pak hodnocen. Každá práce obsahuje jak duševní, tak fyzickou složku, jen záleží, která ta složka v ní převládá. Pokud duševní, tak práce souvisí úzce s učením, pokud fyzická, tak ta je spojená se sebeobsluhou. Tuto složku můžeme najít například v rukodělných, zájmových a pracovně-technických zaměřeních, popřípadě i v turistice, táboření nebo pobytu v přírodě (Hájek et al., 2011). Proto lze říct, že práce ovlivňuje i náš volný čas. Je jedním ze základních faktorů, který napomáhá právě ovlivňovat zájmy i hodnoty jedince. Lidé čím dál častěji pracují v přelidněném, velice hlučném prostředí, ve kterém se projevuje rychlý životní rytmus. Proto není náhodou, že ve svém volném čase hledají možnosti, jak navázat kontakt s přírodou nejrůznějšími formami, někteří odjíždějí na víkendy na chalupy, jiní vyhledávají kempy a rekreační zařízení nebo jen tak piknikují (Filipcová, 1967).

Filipcová (1967) vidí práci v širším pojetí než předcházející autoři, tvrdí, že práce hraje nejen roli ve vývoji společnosti, ale také v životě člověka. Není pouze zdrojem duchovních a materiálních hodnot nebo prostředkem pro obživu člověka, ale v práci se člověk sám rodí, je produktem vlastní činnosti.

Co se týká rozdělení turistické činnosti přikláním se nejvíce k rozdělení od Neumana a kolektivu, neboť podle mého názoru vyjmenovali ty nejzákladnější formy a nezapomněli ani na tradiční táborové písňe nebo na plnění odznaků – v nynější turistice jde o stezky a odborky.

Asociace TOM

Asociace TOM neboli Asociace turistických oddílů mládeže ČR. Jde o spolek dětí, mládeže a vedoucích, který působí po celé České republice a zabývá se především tábornictvím a turistikou. Asociace byla založena v roce 1991. Tato asociace podporuje vlastenectví a přijímá myšlenku občanské společnosti. Sdružuje také přes 200 oddílů po

celé České republice. Ve svém znaku má asociace modrý hořec. Členové této organizace se nazývají Tomíci a je jich o něco méně než 10 000 (Asociace turistických oddílů mládeže, 2021b).

Posláním spolku je výchova dětí a mládeže, smysluplné naplňování jejich volného času. Také se zabývá rozvojem činnosti dětí v oblastech ochrany přírody, tábournictví, turistiky, charitativních, sportovních, kulturních a sociálních aktivit (Asociace turistických oddílů mládeže, 2021f).

Organizační struktura této asociace vypadá následovně: nejvyšším orgánem této asociace je sněm vedoucích, který se koná dvakrát za 5 let, vždy po třech a po dvou letech. Na sněmu vedoucích se volí předsednictvo a revizní komise asociace TOM vždy s funkčním obdobím na 5 let. Předsedou této organizace je Tomáš Novotný.

V sídle Asociace TOM v Roztokách sídlí tzv. ústředí, které můžeme chápat taky jako takovou centrálu, která má za úkol řídit chod této asociace ať už po stránce administrativní, účetní nebo zahraniční. Všichni hlavní vedoucí oddílů se bez jakéhokoliv mezičlánku vždy spojují s ústředím např. když chtějí čerpat dotace nebo je zpětně vyúčtovat, ... (Asociace turistických oddílů mládeže, 2021c).

Asociace také nabízí svým členům možnost využívat přes 17 asociačních základen (chalup a chat), které je možné si levně pronajmout na výpravy či tábory a organizuje vzdělávání jak pro vedoucí, tak i mládež. Dále vydává čtyřikrát za rok časopis Tomík, a průběžně táborové hry nebo metodické materiály. (Asociace turistických oddílů mládeže, 2021b). Podle Asociace TOM (2016) Tomík mapuje činnost oddílů, nejrůznější výročí a jubilea, významné události, seriály, ohlédnutí za vydařenými tábory či výpravami, drby – soubor všeho, co je ve spolku zajímavého a mnoho dalšího.

Vzdělávání

Asociace turistických oddílů pravidelně každý rok organizuje několik vzdělávacích akcí, na které se může přihlásit kterýkoliv člen turistických oddílů mládeže. Většinou tyto kurzy bývají podmíněné buď věkem nebo počtem účastníků.

Podle Asociace turistických oddílů mládeže (2021d) mezi základní kurzy patří:

Školení pro vedoucí TOM – kurz, na kterém se vedoucí dozví všechno, co by měl správný vedoucí znát, zopakují si základy první pomoci, seznámí se se základními právními předpisy, dotační politikou, jak správně hospodařit v oddíle, jaké jsou povinnosti a práva vedoucích a mnoho dalšího.

INKU – instruktorský kurz, který je připraven pro jedince ve věku 13-15 let, kteří jsou na pozicích vedoucích družin nebo jsou velmi aktivní a zvědaví. Během kurzu se dozví, jak pracovat bezpečně s dětmi, dostanou cenné rady ohledně her na schůzky, proberou si základy první pomoci a zdokonalí se v práci s buzolou a mapou. Tento kurz je také zaměřen na skupinovou dynamiku, na práci ve skupině, důvěru, na rozvoj komunikačních dovedností a mnoho dalšího.

Školení hlavních vedoucích táborů – je to kvalifikační víkendový kurz, na kterém se vedoucí dozví o právních předpisech, táborové dokumentaci, bezpečnosti na táborech a mnoho dalšího. Kurz vedou zkušení vedoucí, kteří pořádají tábory pravidelně již několik let.

Kurz pro programové vedoucí – jde o víkendový herní kurz, na kterém se účastníci dozví něco o motivaci dětí při hrách, o rituálech, co je to dramaturgie programu, jak se člení jednotlivé hry a bezpečnostní aspekty her (Asociace turistických oddílů mládeže, 2021d).

Letní táborová škola – jde o týdenní intenzivní kurz pro mládež, ve kterém se snoubí zábava, nové dovednosti a znalosti. Účastníci se dozví něco o legislativě, první pomoci, tábornickém vybavení, topografii a hrách (Asociace turistických oddílů mládeže, 2021e).

Stanovy a dokumenty

Podle Asociace turistických oddílů mládeže (2021f) mezi základní dokumenty Asociace TOM patří:

- registrace u Ministerstva vnitra, které v roce 2006 vydalo potvrzení, že občanské sdružení Asociace turistických oddílů mládeže České republiky bylo zaregistrováno dne 10. 12. 1991.
- rozhodnutí o přidělení IČ – které se od roku 1992, kdy jej asociace dostala, nezměnilo
- Osvědčení u MŠMT – tento titul opravňuje Asociaci TOM pracovat s dětmi a mládeží
- Oprávnění k odborné přípravě hlavních vedoucích táborů
- stanovy Asociace TOM – jsou pravidla, kterými se musí dané oddíly i oddílový sněm řídit

Během posledních 10 let (2011-2021) došlo celkem dvakrát k úpravám stanov Asociace TOM. První stanovy týkající se doby za posledních 10 let byly sepsány v roce

2000 a byly platné do roku 2015, v roce 2015 došlo k první změně stanov v tomto období a platily do roku 2017 a v roce 2017 došlo ke druhé změně a stanovy platí dodnes. Vždy byly stanovy změněny sněmem Asociace TOM, což je nejvyšší orgán asociace (Veřejný rejstřík a Sběrka listin, 2015a).

V roce 2015 došlo k celkovému přeformulování stanov do nynější podoby a také ke změně právní formy Asociace TOM z občanského sdružení na spolek. Tyto kroky byly nutné, neboť 1. 1. 2014 vešel do účinnosti nový občanský zákoník (Epravo, 2021; Veřejný rejstřík a Sběrka listin, 2015b).

V roce 2017 došlo k těmto stěžejním změnám ve stanovách Asociace. Ze stanov byl vymazán vztah člena Asociace TOM se členem KČT, tzn. člen Asociace TOM se nyní zároveň nestává členem KČT. Dále dochází ke změně délky funkčního období předsednictva a revizní komise sněmu, kdy jejich čtyřleté období bylo prodlouženo na pětileté (Asociace turistických oddílů mládeže, 2021g).

O založení turistických oddílů mládeže

První zmínky o turistickém oddíle jako takovém se datují k roku 1967, kdy Československý svaz tělesné výchovy vydává směrnici, která nabízí novou alternativu k Pionýrské organizaci, a to turistické oddíly mládeže. V letech 1970-1980 se počet turistických oddílů pohybuje mezi 320-1020, je to díky tomu, že pro řadu vedoucích je neakceptovatelné členství v pionýru. Turistický oddíl se od pionýra odlišoval zejména svobodomyšlnějším programem, krojem a rituály či táborovými tradicemi. V čele Tomíků stojí Slovák Vratislav Shaal.

V roce 1989 byl opět obnoven Junák-svaz skautek a skautů a mnoho z vedoucích se do něj vrátilo.

V roce 1991, přesněji 10. prosince 1991, je založena Asociace turistických oddílů mládeže ČR jako nový spolek, protože Ministerstvo školství odmítlo oddíly TOM dotovat. O rok později Asociace TOM získává svojí první velkou dotaci. V roce 1993 se konal první sněm Asociace TOM a byl vydán první „TOMácký“ časopis Tomík (Asociace TOM, 2016).

Sněmem se rozumí vrcholné setkání všech Tomíků. Na tom prvním v roce 1993 se projednávalo založení nového spolku a vzešlo z něho první „TOMácké“ předsednictvo (Asociace TOM, 2016).

Podle Asociace turistických oddílů mládeže (2021f) sněm rozhoduje o všem důležitém, např. schvaluje stanovy, odvolává a volí členy revizní komise a předsednictva, rozhoduje o členských příspěvcích a mnoho dalšího.

2.2 Dítě a mládež

Pro svou bakalářskou práci si vymezují pojem „mladá generace dětí“ jako dítě od 6-15 let života a mládež.

2.2.1 Vymezení pojmu dítě

Podle Říčana (2004) toto mé vymezení dítěte odpovídá období mladšího školního věku a pubescenci. Dle mého názoru je dítě v tomto věku již schopné aktivně navštěvovat turistický oddíl a být tak delší dobu bez kontaktu s rodiči. Toto mé tvrzení podporuje jak Plevová, tak Šimíčková – Čížková a kolektiv ve svých knihách, které uvádí, že pro dítě je velmi důležité patřit do skupiny svých vrstevníků, protože zde se učí novým věcem např. spolupráci, pomoci slabšímu kamarádovi nebo se u nich rozvíjí soupeřivost a soutěživost. Pomalu se odpoutává od své rodiny, ale vazby s ní stále přetrvávají, protože dítěti dávají pocit jistoty. Také zmiňují, že hra je v tomto období taktéž stále důležitá, neboť napomáhá ke zdravému vývoji osobnosti dítěte. Školák čím dál raději vyhledává hry, které jsou složitější, dává přednost konstruktivním, soutěživým nebo pohybovým hrám (Šimíčková-Čížková et al., 2010; Plevová, 2006).

Období mladšího školního věku

Období mladšího školního věku dítěte je radostným a celkem klidným obdobím na rozdíl od následujícího období – pubescence. Tuto životní etapu vymezujeme od 6, popřípadě 7 let dítěte do 11 (Říčan, 2004). Významným rysem tohoto období je vstup dítěte do školy. Dítě bere na sebe novou životní roli-žáka a začíná si budovat nové vztahy se spolužáky a s učiteli. Také se dostává pod větší tlak, protože už musí vyvíjet větší snahu o udržení svého soustředění (Plevová, 2006). Škola také urychluje dítěti rozvoj rozumu, učí ho kázni a novým dovednostem (Říčan, 2004). Dítě v tomto věku by už mělo být citově stabilní, dokázat si samo sobě do značné míry věřit, kontrolovat svá přání a impulsy a umět si je odložit na pozdější dobu (Plevová, 2006). Hlavním úkolem dítěte v této etapě je učení a práce, kterou autor vnímá jako plnění zadaných úkolů. Dítě v tomto období má svou představivost na vrcholu, čím je starší, tím ji postupně ztrácí. Už dokáže rozlišit fantazii od skutečnosti (Šimíčková-Čížková et

al., 2010). Chce poznat a pochopit svět kolem sebe. Stále více roste zájem dítěte o knihy, díky kterým se samo vzdělává v oblastech, které ho zajímají a tím rozšiřuje své poznání o světě (Langmeier & Krejčířová, 1998).

Pubescence

Období pubescence se už řadí mezi období dospívání. Langmeier a Krejčířová (1998) vymezují toto období 11-15 lety dítěte a rozdělují ho ještě na dvě samostatné etapy, a to na období prepuberty a puberty. Toto rozdělení používá i Plevová ve své knize.

Prepuberta je období, které svým vymezením zasahuje do předešlého vývojového období mladšího školního věku. U dívek začíná většinou v deseti letech, u chlapců až v 11 letech a končí kolem 13. roku u obou pohlaví. Zpravidla toto období končí první ranní polucí u chlapců a první menstruací u dívek (Plevová, 2006).

Šimíčková-Čížková et al. (2010) ve své knize uvádí, že toto období bývá nazýváno též obdobím vytáhlosti, neboť dochází k velkým délkovým změnám na trupu i končetinách, proto může docházet k nekoordinovanosti pohybů nebo k neobratnosti. Také se u dítěte objevují druhotné pohlavní znaky, které jsou dány větší produkcí pohlavních hormonů.

Plevová (2006) ve své knize mluví v souvislosti s prepubertou o citové labilitě dítěte, která se projevuje velmi intenzivními reakcemi na jednotlivé podněty, buď záchvaty smíchu, smutku nebo vzteku, děti jsou v tomto období velmi citlivé na kritiku a nespravedlnost a bývají spíše introvertní povahy.

Co se týče sociálního vývoje, dítě v prepubertě se snaží od rodiny spíše osamostatnit a vytváří si skupinky svých vrstevníků, většinou vznikají se stejným pohlavím (dívčí nebo chlapecké) a podle společných koníčků (Šimíčková-Čížková et al., 2010). Bývá to tím, že dívky bývají vyspělejší než chlapci a myslí si o nich, že jsou až moc hrubí, zato chlapci si uvědomují, že dívky s nimi nebudou sdílet jejich koníčky a myslí si o nich, že jsou užalované (Plevová, 2006).

Puberta začíná kolem 13. roku a končí zpravidla dovršením 15. roku života dítěte. Fyzický růst je mnohem pomalejší než to bylo v prepubertě, u chlapců dochází k mutaci hlasu. Pubescent se začíná zabývat vlastním tělem a jak se správně obléct. Oblečení v tomto období je velmi důležitou složkou pro vytváření vlastní identity jedince (Plevová, 2006). Toto období bývá také nazýváno obdobím pohlavního dozrávání, neboť dítě se přeměňuje na dospělého člověka, který má sexuálně reprodukční

schopnost. Vztah chlapců a dívek už není izolovaný, začíná docházet ke sbližování, které vede ke koketování a škádlení se navzájem. V tomto období dochází k prvním láskám a k idealizování svého milého či milé (Šimíčková-Čížková et al., 2010). Běžnou součástí této vývojové éry je i masturbace (Říčan, 2004). Pubescenti často nemají k sobě samým dobrý vztah, rádi se podceňují, oslabuje je jejich vlastní nejistota nebo naopak jejich sebedůvěra může vést až k narcismu. Vztah pubescenta s rodiči bývá častokrát velmi vlažný. Dítě odmítá jakékoliv citové projevy a ani je neoplácí, všechno si rozumově vykládá, u pubescentů převládá racionalismus (Šimíčková-Čížková et al., 2010). Volný čas je pro tuto vývojovou skupinu velmi důležitý. Někteří pubescenti tráví hodiny čtením knih, jiní sportem, uměním nebo hraním si. Nejčastěji je přitahují tajemství, šeré jeskyně, táboráky, celkově dobrodružství a když je zkombinované s pohybem, tak jsou nejšťastnější (Říčan, 2004).

2.2.2 Vymezení pojmu mládež

Podle Plevové (2006) za mládež jsou považováni mladiství čili teenageři neboli adolescenti. Adolescence je vymezována od 15. roku do 20 až 22 let a je to období přípravy na dospělost. Také uvádí ve své knize, že tomuto věku se též říká věk rozumu. Mládež ráda diskutuje a uplatňuje logiku nejen na argumentaci s rodiči, ale také na vlastní úvahy. Adolescence má hlavně psychosociální charakter. V tomto věku dochází k ukončení povinné školní docházky, k dosažení plnoletosti dle práva, většinou k prvnímu pohlavnímu styku, k hledání smyslu života a svých vlastních hodnot a ideálů. Jedinec tráví hodně času se svou vrstevnickou skupinou a snaží se poučit ze svých vlastních chyb.

Plevová (2006) vymezuje ve své knize 5 základních rizikových faktorů chování adolescentů:

- trestná činnost – nejčastěji jde o tzv. prosté krádeže, kdy jedinec krade spotřební zboží jako alkohol, peníze, cigarety, ...
- rizikové sexuální chování – dochází k němu, protože ve společnosti se ztrácejí jasně daná sexuální pravidla. Nejčastěji se jedná o 15leté adolescenty, kteří nemají tak vysoké povědomí o možných ohroženích, které ze sexu vycházejí, např. sexuálně přenosné choroby, ...
- užívání drog – nejčastěji jde o užívání alkoholu nebo měkkých drog
- krize vlastní identity – adolescenti mívají problémy s přijetím vlastního já (mají na sebe přehnaně vysoké požadavky, které mohou vyústit k sebevražedným

pokusům). Tyto problémy mohou ústít z prostředí školy nebo z nepochopení vnějšího prostředí.

- poruchy příjmu potravy – mívají je nejčastěji jedinci, kteří mají strach z dospělosti, malé sebevědomí nebo problémy s vlastním já. Tyto poruchy jsou ovlivněny kulturně i sociálně, podle trendů.

Langmeier a Krejčířová (1998) vymezují období mládeže (období adolescence) stejně jako Plevová. Uvádí navíc, že kromě teenagers a mladiství jsou jedinci označováni také jako dorost. V tomto období dochází k ukončení tělesného růstu a k reprodukční zralosti. U mládeže můžeme pozorovat disharmonii postavy neboli jedinec je tzv. samá noha, samá ruka. V tomto věku mladiství rychle vyrostou a musí se naučit se svou novou tělesnou stavbou sžít, často může jedinec působit neohrabaně a budít dojem tělesné nevyváženosti.

Říčan (2004) ve své knize nespécifikuje pojem mládež, ale podle několika znaků můžeme soudit, že ji také započítává do vývojové skupiny adolescentů. Jako viditelné znaky si můžeme uvést, že jeho kapitola o adolescentech se nazývá: „Na vrcholu mládí“ a že o 15letých jedincích nemluví jako o dětech, ale jako o mladém muži a mladé ženě, což se blíží pojmu mládež. Pokud by to tak bylo, tak se ve věkovém vymezení adolescentů shoduje s oběma výše uvedenými autory. Uvádí, že jedinec v tomto období je duševně i tělesně nejsvěžejší, nejkrásnější a nejbystřejší. Začíná žít život podle sebe, avšak není to procházka růžovou zahradou. Adolescenti mohou v sobě pociťovat nejasnosti a zmatek, prochází si osobními krizemi a nedostatkem času.

2.3 Postmoderní společnost

Tuto podkapitolu zařazuji do své bakalářské práce, neboť se zabývám obdobím za posledních 10 let tj. 2011-2021 a toto období podle níže zmíněných autorů spadá právě do postmodernismu. Dá se tedy říct, že jsme nyní postmoderní společností.

Postmodernismus se datuje od druhé poloviny dvacátého století až dodnes. Je to doba rozmachu techniky a vývoje vědy, která je zrádná a vše tolerující. Vytrácí se tu možnost vidět svět v souvislostech, v nejrůznějších významech a kontextech. Jde o svět racionality. Postmodernismus je předpokladem volby vlastní cesty jedince a svobody (Hodaň (2002a). Proto můžeme říct, že jedním ze stěžejních bodů postmodernismu je volný čas (Šerák, 2009).

Knotová (2011) souhlasí s Hodaněm s vymezením doby vzniku postmoderní společnosti, jen upřesňuje, že v České republice začal postmodernismus až v 90. letech 20. století. Dále uvádí, že došlo k přesunu lidí z průmyslu do služeb. Dochází také k podpoře ekologie, využití techniky a vědy v nových oblastech a zaměření se lidí na kvalitu jejich života. Pro práci je důležitá specifická znalost a kvalifikace práce.

Podle Lipovetského (2001) 60. léta 20. století znamenají konec modernismu a začátek postmodernismu. Welsch (1994) píše ve své knize, že modernismus neskončil pouze se transformací do postmodernismu. Postmoderní společnost je výjimečná právě tím, že každý člověk sleduje své hodnoty a zájmy, tudíž jde o společnost velmi rozmanitou.

Petrusek (2006) ve své knize zaměňuje pojem postmoderní společnost za pojem společnost pozdní doby, protože nesouhlasí s tím, že postmoderní společnost by měla být opakem moderní společnosti, spíše ji vnímá jako prodloužení modernismu. Tvrdí, že řád společnosti je střídán chaosem. Také společnost pozdní doby popisuje jako fragmentarizovanou, ze které vyplývá mentalita nynější doby.

Vattimo (2013) nahlíží na postmoderní společnost jako na společnost masmédií. Tvrdí, že u zrodu postmoderní společnosti hrály právě masmédií významnou roli. Masmédia dokážou společnost informovat v reálném čase o všem, co se kde stalo. Lipovetsky (2001) zase přirovnává postmoderní společnost ke společnosti blahobytné a konzumní. Tato společnost je zaneprázdněná honem za životní úroveň a také odstrčila stranou tradice a zvyky. Jedinec nemá problém přijímat nové věci a měnit způsob života. Podstatou konzumní společnosti je touha být sám sebou a chovat se podle sebe, radovat se z maličkostí a ze života, jedinec má svobodnou volbu. Také se oprošťuje od zastaralých společenských rolí a konvencí. Nedílnou součástí konzumní společnosti je sdělení či hojnost zboží. Lidé hltají zprávy, nejrůznější pořady v televizi, hudbu a filmy. Člověk v postmoderní společnosti má být šťastný a užívat si života, ale na druhou stranu má být i informovaný, co se s ním a kolem něj děje. Postmoderní společnost tíhne k ideálu rovnosti.

2.3.1 Doba Covidová ve zkratce

Doba Covidová spadá do mého období posledních deseti let, neboť je ve světě již přes rok. Proto ji můžeme zařadit také do postmodernismu. Navíc velmi zásadně ovlivňuje činnost turistických oddílů mládeže na celém území České republiky.

Období Covidu-19 začalo v prosinci v roce 2019 v čínském městě Wuhan, díky dosud neznámému koronaviru, který dostal jméno virus Covid-19. V lednu generální ředitel mezinárodní zdravotnické organizace (WHO – World Health Organization) vyhlásil propuknutí nového koronaviru za mimořádnou událost ohrožující veřejné zdraví mezinárodního významu (World Health Organization: Regional office for Europe, 2021).

V České republice se první případy objevily v březnu 2020 (Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2020a). Dne 12. 3. 2021 vláda České republiky vyhlásila první nouzový stav a s tím přišla i nová opatření, týkající se i omezení akcí nad 30 osob (Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2020b).

Poté následoval několikrát po sobě prodloužený nouzový stav (který skončil 18. 5. 2020) s celou řadou nových epidemiologických opatření včetně zákazu volnočasových aktivit. Během konce dubna (24. 4. 2020) začala vláda České republiky mírně rozvolňovat opatření a ve dne 11. 5. 2020 začala druhá fáze rozvolňování, do které spadaly i volnočasové kroužky. Tudíž bylo opět dovoleno navštěvovat volnočasové instituce, pokud počet lidí nepřesáhl 100 osob a byly dodrženy dvoumetrové rozestupy. Poté vláda rozhodla o konání letních dětských táborů ve prospěch společnosti (Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2020c; Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2020d).

Bohužel situace nezůstala dlouho příznivá a na přelomu června/července 2020 dochází k zavádění lokálních epidemiologických opatření. V Moravskoslezském kraji se zpřísní opatření, 30. 6. 2020, neboť jde o lokální ohnisko nových pozitivních případů. V září téhož roku vychází opět celostátní epidemiologická opatření a také opětovné vyhlášení nouzového stavu (Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2020e).

Od 12. 10. 2020 jsou opět spolkové akce omezeny na 10 osob uvnitř, 20 osob venku a střediska volného času jsou zavřeny, dochází také k omezení činnosti škol. Ode dne 22. 10. 2020 dochází k zákazu volného pohybu osob na území České republiky. Postupně dochází k dalšímu zpřísnování opatření a k prodloužení nouzového stavu (Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2020f; Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2020g)

Dne 14. 2. 2021 skončil nouzový stav vydán vládou České republiky, ale den poté byl opět vyhlášen, tentokrát na žádost hejtmanů (Vláda České republiky, 2021b).

Nouzový stav skončil v České republice ve dne 11. 4. 2021, proto Vláda České republiky schválila mimořádná opatření, které stále zakazují činnosti volnočasových kroužků, a tedy i činnost turistických oddílů mládeže. (Vláda české republiky, 2021a).

2.4 Volný čas

2.4.1 Vymezení pojmu volný čas

Pojem volný čas je velmi náročné specifikovat jedinou definicí, co autor, to jiná podoba. Proto si v této podkapitole pár podob uvedeme.

U českých autorů najdeme zejména při pojednávání o volném čase vyzvednutí pojmů jako seberealizace, svobodná volba a relaxace (Knotová, 2011).

Podle Slepíčkové (2000) má volný čas tyto základní znaky. Jedná se o záležitost svobodné volby, díky které si určujeme vlastní formu činnosti a v jakém časovém rámci ji uskutečníme. Dále považuje volný čas za sociální nástroj a symbol sociálního postavení, který provází sociální skupiny.

U volného času je kladen důraz na svévolný výběr činnosti, která stojí mimo naše povinnosti. Má jít hlavně o zábavu, odpočinek, rozvoj naší osobnosti.

Podle Hodaně (2002) si pod pojmem volný čas můžeme představit skoro cokoliv jako například odpočinek, dobrovolné vzdělávání, zábavu, rekreaci či zájmové činnosti.

Hofbauer (2004) ve své knize uvádí, že volný čas je tzv. zbytkový čas neboli čas, který nám zbude po splnění nepracovních (výchova dítěte, nákup potravin, ...) a pracovních povinností. Také uvádí, že volný čas je možné chápat jako činnost, které se člověk účastní dobrovolně a která mu přináší určité uspokojení a zážitky.

Podle Hájka et al. (2011) je volný čas, časem mimo pracovní povinnosti a tzv. časem vázaným, který obsahuje biologické potřeby jedince jako je jídlo a spánek, a také chod domácnosti, osobní hygienu nebo péči o děti.

Hradečná et al. (1995, 65) definují ve své knize volný čas jako „doba, po kterou člověk patří sám sobě, může se svobodně rozhodnout o činnostech, které mu přinášejí potěšení či odpočinek“.

U zahraničních autorů se setkáváme s tím, že jejich názory jsou velmi odlišné. Záleží hodně na tom, zda jsou zastánci optimistického, skeptického nebo realistického pojetí volného času (Knotová, 2011).

Knotová (2011) tato pojetí vysvětluje ve své knize takto:

- Optimistickým pojetím volného času rozumíme nalezení smyslu a cíle života.

- Skeptické pojetí volného času je o tom, že volný čas má svá rizika a má také negativní dopad na jedince.
- Realistické pojetí volného času zastává názor, že jedinec si díky volnému času vytváří své hodnoty.

2.4.2 Volný čas a jeho funkce

Funkce volného času jsou nejčastěji rozdělovány do dvou rovin na společenskou a individuální neboli přínosnou pro člověka. Existuje hodně nejrůznějších členění funkcí volného času, ale všechny se vždy vztahují buď k individuu nebo ke společnosti. Hodně záleží na tom, zda autor má spíše kritické, realistické nebo optimistické přístupy k volnému času a jaký vztah k volnému času je v jeho zájmu (Knotová, 2011).

Knotová (2011) ve své knize představuje základní pojetí funkcí volného času podle Rojka (amerického sociologa), který se řadí k autorům se skeptickým pohledem na volný čas. První funkcí je funkce manipulativní, neboť kvůli volnému času dochází k rozvrstvení společnosti. Druhá funkce je regulativní, volný čas řídí a udržuje životní styl lidí. Identitní funkcí rozumíme třetí funkci podle Rojka, která znamená zařazení nebo vyloučení jedince ze zájmových klubů nebo spolků. A poslední čtvrtou funkcí je funkce mobilizační neboli volný čas dává jedinci prostor k odporu proti presu společnosti.

Podle Slepíčkové (2000) má volný čas 3 základní funkce. První funkce je nástrojová (instrumentální), která začala být poprvé vnímána v počátcích 19. století. Jako prostředek této nástrojové funkce lze považovat sport, protože člověk by měl mít po práci možnost upevnit své zdraví, zregenerovat své síly a trochu si odpočinout. Druhou funkcí je funkce humanizační, do které můžeme zahrnout vzdělávací, socializační a výchovné možnosti volného času. Díky volnému času se dostáváme do kontaktu s ostatními lidmi a učíme se společenským rolím a normám, pomáhá nám udržovat kulturní bohatství naší populace přes určité tradice a slavnosti, a hlavně se ve volném čase učíme novým věcem, díky kterým získáváme nové vědomosti a zkušenosti. Třetí funkce, ta nejzásadnější, je funkce zábavná. Pomáhá lidem uniknout od každodenních povinností a problémů a věnovat se svým koníčkům a zálibám. Lidé si při ní plní svá přání a navozuje spokojenost.

Filipcová (1967) připomíná, že tato rozdělení funkcí volného času jsou pouze teoretickými a že ve skutečnosti se tyto funkce navzájem prolínají, popřípadě někdy může určitá funkce převládat nad ostatními podle situace.

Knotová (2011) ve své knize uvádí Dumazediérovo rozdělení funkcí volného času. Dumazedier tvrdí, že jednotlivé funkce volného času se vzájemně prolínají a že je můžeme najít ve všech činnostech lidské populace. První funkcí volného času je odpočinek, neboť volný čas má jedinec využít k zotavení, k odstranění psychického nebo fyzického napětí a k znovu nabrání síly. Druhou funkcí je rozptýlení, u kterého člověk uniká do svých imaginárních světů nebo si užívá zábavy, kterou mu volný čas nabízí. A poslední třetí funkcí volného času podle Dumazediéra je rozvoj osobnosti člověka

2.4.3 Volný čas dětí a mládeže

Podle Pávkové et al. (2002) je důležité si zprvu charakterizovat, kdo je to dítě a kdo mládež. Ve své knize uvádí, že jako dítě je člověk považován do svých 18 let a jako mládež od 18 do 26 let věku. Dítě potřebuje citlivé vedení, protože ještě nemá tolik zkušeností a ponětí o tom, kolik zájmových činností existuje. Důležité je, aby ty zájmové činnosti byly pro děti atraktivní a pestré a rády do nich chodily dobrovolně, protože chtějí oni sami. Pedagogické vedení by nemělo být děláno na sílu, ale s respektem ke každému dítěti zvlášť. Důležité je podotknout, že ne každé dítě můžeme v rámci volného času jako pedagog nebo vedoucí ovlivňovat stejně dlouho, záleží to na vyspělosti dítěte jak věkové, tak sociální a mentální nebo na rodině.

Na to navazuje Hájek et al. (2011) a tvrdí, že volný čas dětí a mládeže má svá specifika. Děti mají zpravidla větší množství volného času než dospělí lidé a častěji ho chtějí i pestřeji využívat. Samostatnost dítěte při trávení volného času často závisí na věku dítěte, rodinném prostředí a na jeho vyspělosti jak po fyzické, tak po psychické stránce. Děti a mládež svůj volný čas tráví především doma, ve škole, v zařízeních pro volnočasové aktivity nebo na veřejném prostranství a ulicích.

Pokud nejsou děti hlídány rodiči, mohou mít tyto dvě naposled zmíněná prostředí ohrožující charakter (Pávková et al., 2002).

Hodaň (2002b) uvádí ve své knize, že děti a mládež svůj volný čas dokážou většinou hodnotně, aktivně a organizovaně naplnit, a to nejrůznějšími aktivitami a činnostmi. Hlavně jej chápou jako čas mimo vyučování, kdy si můžou vybrat, co budou dělat. Avšak existují i takové skupiny dětí, které jej nedokážou trávit plnohodnotně, proto jsou ohroženy na zdraví nebo mají větší sklon k šikaně, záškoláctví nebo drogám. Proto Hodaň vypichuje, že jedním ze základních úkolů nynější společnosti je nabídnout dětem širokou škálu volnočasových aktivit, které mají za úkol zkvalitnit a zefektivnit

jejich trávení volného času. Také uvádí, že čas nad povinnostmi by měl být úměrný s volným časem. Dále tvrdí, že efektivně strávený volný čas přispívá k vytváření sociálních vztahů, podporuje zdravý životní styl, pohybovou aktivitu a mnohostranný rozvoj osobnosti dítěte, může také působit jako prevence proti právě výše zmiňovaným sociálně-patologickým jevům. S tímto tvrzením souhlasí i tito autoři Pávková et al. (2002) kteří doplňují, že přece jen správně využitý volný čas je levnější než převýchova nebo náprava chyb, kterých bylo dopuštěno.

Podle Hájka et al. (2011, 32) „Způsob využívání volného času je jedním z důležitých ukazatelů životního stylu. Optimálním stavem je uvést do rovnováhy sféru povinností a sféru volného času“.

2.4.4 Volný čas a média

Díky technickému pokroku a rozvoji hospodářství dochází k nárůstu volného času, který je vnímám jako pozitivum nynější doby.

Ježek a Jiráček (2014) vymezují pojem média jako něco, co pomáhá zprostředkovat informace mezi jedincem a prostředím nebo mezi dvěma jedinci. Tito autoři se ve své knize soustředí na komunikační média a ty rozdělují na média vysílací, tištěná a síťová neboli sociální média, neboť tato média ovlivňují lidskou společnost a kulturu.

Tištěná média se dělí podle toho, jak často vycházejí, kdo ze společnosti je jejich cílovou skupinou nebo podle obsahu, který v sobě sdělují. Může jít například o deníky, měsíčníky, nejrůznější noviny, magazíny zabývající se financemi, právem nebo sportem, o zájmové, dětské nebo programové časopisy a další. Tento tisk se rozlišuje ještě podle rozsahu působení na lokální, regionální nebo celostátní (Ježek & Jiráček, 2014).

Vysílací média se také ještě rozdělují podle dosahu vysílání na místní – smí zasáhnout maximálně 1% počtu obyvatel České republiky, regionální – ta smí zasáhnout více jak 1% a méně než 70 % obyvatelstva ČR a nakonec na celoplošné vysílání, které přijímá více jak 70% obyvatel televizního vysílání a více jak 80% obyvatel rozhlasového vysílání. Za vysílací média musí každá domácnost, která vlastní televizní nebo rozhlasové zařízení platit rozhlasový (televizní) poplatek (Ježek & Jiráček, 2014).

Největší část síťových médií zabírají ty média, které mají souběžně tištěnou a vysílací verzi (Ježek & Jiráček, 2014).

Media spojená s moderními technologiemi jako počítače, internet, ... se staly součástí každého dne. Díky jejich přenosným modifikacím (tablety, mobilní telefony, chytré hodinky je většina lidí minimálně jednou denně použije. Děti se s těmito moderními technologiemi (medii) setkávají dennodenně, jak ve škole, tak i v domácnostech nebo ve volném čase (Hofbauer, 2004). Média dokážou z osobního života udělat ryze veřejný prostor. Ovlivňují naše postoje a názory, které jsou skrz média sdíleny s ostatními (Jiráček & Köpplová, 2007).

Podle Ježka a Jiráčka (2014) mají média 4 základní funkce: přesvědčovací, informativní, vzdělávací a zábavní. Pro nás bude zásadní funkce zábavní.

Přesvědčovací funkce se využívá například v marketingu k propagaci, inzerci nebo k reklamnímu sdělení. Tato funkce má obrovský vliv na jedince, kteří určité médium vnímají, vhodným způsobem s nimi dokáže manipulovat (ovlivnění jejich postojů a názorů, ke koupi určitého produktu atd.).

Díky informativní funkci médií je lidstvo okamžitě informováno o nejnovějších novinkách z celého světa. Přináší nám informace ze světa, tak taky to, co se děje v naší republice (o politice, o ekonomice, o životním prostředí, ...).

Média mají také vzdělávací funkci, která je velmi rozsáhlá ať už nabízí od Českého rozhlasu audio nahrávky literárních děl k povinné školní četbě nebo od dokumentů na nejrůznější témata přes internetové zdroje, kde můžeme najít, cokoliv hledáme.

Zábavní funkce médií tkví v naplňování volného času jedince. Ať už se jedná o přečtení knihy nebo časopisu, natáhnutí se na gauč při sledování televize nebo při práci na počítači, všechny tyto způsoby trávení volného času jsou společností akceptovány (Ježek & Jiráček, 2014).

Plevová (2006) konstatuje ve své knize, že dnešní mládež vyrostla s počítačem, protože vyrůstá ve světě, který je vysoce technicky vyspělý.

Říčan a Pithartová (1995) uvádí ve své knize, že nejvýznamnějším rozdílem mezi nynější dobou a dobou minulou je dostupnost a přitažlivost médií, přesněji audiovizuálních médií. To jsou média, u kterých jedinec vnímá jak zvuk, tak obraz. Tento druh médií je pro společnost nejzajímavější, poněvadž nám nabízí mnohem více podnětů pro naše smysly než pouhé čtení nebo poslouchání.

Vliv médií na společnost je obrovský. Média některé jedince provází již od probuzení až do usnutí, tzn. celý den. Proto není divu, že mají moc společnost ovlivňovat, jak pozitivně, tak negativně. Jako negativní účinky audiovizuálních médií

můžeme zmínit, že v lidech způsobují lhostejnost k násilí, které je nadměrně předváděné ve filmech či ve zpravodajství, můžou v jedinci vzbuzovat úzkost nebo strach, také jedince nepodporují v rozvíjení představitivosti. U síťových médií vidí Ježek a Jiráček největší potíží v pozbytí schopnosti komunikace s živými lidmi (Ježek & Jiráček, 2014).

Říčan a Pithartová (1995) ve své knize popisují, že velkým nebezpečím je, že lidé ztrácejí vlastní svět a začínáme žít ve virtuálním světě médií. Lidé jsou také schopni vyměnit svůj volný čas za čas strávený před obrazovkou, proto ubývá komunikace ve vztazích, rodiče nemají čas hrát si se svými dětmi nebo na vyprávění pohádek, méně se lidé navzájem chápou a dochází častěji k sociální izolaci mezi jedinci. U dětí může dojít ke zkreslení obrazu světa, nebudou schopné odlišit realitu od obrazovky. Nejhorší na tom je to, že nadměrné sledování obrazovek s sebou nese i zdravotní problémy. Nejčastěji dochází ke křivému sezení a kažení očí, k omezení pohybu na čerstvém vzduchu, ke špatnému spánku a k přejídání se. Hofbauer (2004) k tomu také přidává, že může docházet k šíření dětské pornografie nebo přeceňování uživatelského přístupu na úkor pohybové aktivity jedince.

Rok od roku jedince média přitahují více a více, protože mu nabízejí stále nové kanály nebo možnost do děje zasáhnout, tuto sílu mají počítačové hry nebo virtuální realita (Říčan & Pithartová, 1995).

Mezi pozitivní účinky médií můžeme zařadit možnost dozvědět se plno nových věcí a tím si rozšířit obzory, možnost nových způsobů učení neboť média jsou schopná zprostředkovat události, kterých by se tolik lidí nemohlo zúčastnit (Ježek & Jiráček, 2014). Pomáhají také spojovat jednotlivce se společností nebo místní prostředí s celosvětovým. Díky právě zmíněným mediím se spojuje dětský svět se světem dospělých, děti zde hledají inspirace pro trávení volného času, nové informace, zažívají zde chvílky dobrodružství nebo radosti, někdy dochází k seberealizaci skrz mediální tvorbu. Tato nová oblast zájmové činnosti se bude v budoucnu ještě více rozvíjet (Hofbauer, 2004).

2.4.5 Volnočasová aktivita

Podle Slepíčkové (2000) jsou děti a mladiství finančně závislí na svých rodičích, proto rodiče do určité míry ovlivňují jejich výběr volnočasové aktivity.

Volnočasová aktivita může být buď spontánní nebo organizovaná. Spontánní volnočasová aktivita je provozována tehdy, pokud si člověk sám nebo v neformální skupině lidí dobrovolně zvolil určitou aktivitu vykonávat. Organizovanou formou se rozumí zvolení nabídky volnočasové aktivity, která vyhovuje potřebám jedince. Bývá zpravidla organizována z vnějšku od formální skupiny či organizace a nese s sebou mnoho výhod. Právě díky organizovanému volnému času lze snadněji a efektivněji dosáhnout naplnění jeho funkce. Hlavně dětem a mládeži by se měla věnovat pozornost, proto sdružení jako Asociace turistických oddílů, Junák, Pionýr a další zaujímají v celorepublikovém měřítku velmi výraznou roli (Slepičková, 2000).

Hofbauer (2004) uvádí ve své knize, že za mírou organizovanosti volného času můžeme hledat tyto základní činnosti: činnost spontánní, příležitostní zájmovou činnost a pravidelnou činnost.

Činnost spontánní vidí podobně jako Slepičková, kdy během činnosti spontánní je mládež výchovně a pedagogicky ovlivňována nepřímou. Pedagog je vnímám spíše jako rádce nebo jako motivující osoba.

Zájmová pravidelná činnost je pravidelně se opakující činnost v pevně daných intervalech, která je vykonávána pod dohledem kvalifikovaného lektora. Jejím cílem je naučení se nových schopností a dovedností a prohloubení zájmu o danou věc.

Zájmová příležitostná činnost je činnost, která není pravidelně se opakující, ale jednorázová, rekreační, vzdělávací, cyklická nebo oddechová. Patří sem například sportovní turnaje a soutěže, koncerty, exkurze nebo výlety, příměstské tábory a další. Je pod záštitou pedagogů a trvá omezenou dobu. Také se uvádí, že dítě se díky volnočasovým aktivitám lépe dokáže seznamovat, tím si buduje sociální zkušenosti a naučí se něco nového, co ještě neznalo (Hofbauer, 2004).

2.5 Hra

Je typickým prvkem ve volnočasových aktivitách. U hry je zásadní pozitivní prožívání, pocit radosti a zábavy, umožňuje také relaxaci, samovolné a nenásilné učení a rozvoj osobnosti. Nejdůležitější je průběh hry, nikoliv výsledek. Hra se vyvíjí s věkem jedince, později bývá složitější a více zaměřená na zájmy jedince. Jednou z nejzásadnějších věcí u hry malých dětí je hračka. Hračkou může být myšleno náhodně zvolené předměty jako kamínky, dřívka nebo provázky či hračka vyrobená z umělého nebo přírodního materiálu (Hájek et al., 2011).

Němec (2002, 87) definuje hru jako “činnost, která má smysl sama o sobě, nebo její smysl stojí mimo vlastní hru, a pak se stává prostředkem k dosažení jiných cílů“. Z této definice můžeme chápat hru jako činnost tělesnou nebo duševní, která je součástí přirozenosti dítěte a má cíl vzdělávací nebo výchovný. K základním principům hry patří také pravidla, které dávají hře řád, napětí a určitou obtížnost. Také hru vidí nejen jako zábavu, ale také jako ponaučení. Síla hry je, že dokáže i z té nejvíc protivné činnosti udělat radost a potěšení. Vždy, když se jedinec dostane do světa hry, bere na sebe roli, která ho provází celou hrou, prožívá ji, nečeká na odborné instrukce někoho třetího, je tvůrcem nového děje. Hra je také simulací, která dokáže nejen dětem ukázat, jak se dá určitý problém řešit nebo jak se dá při určité situaci zachovat. Je často pro svou nápaditost a využitelnost považována za prostředek mravní výchovy.

Hrkal a Hanuš (2002) uvádí ve své knize, že definovat, co je to hra, je velmi obtížné. Hra nás totiž odvádí od každodenního shonu do jiných světů, kde nevnímáme starosti ani reálný svět, kde můžeme být čímkoliv a dělat cokoliv. Právě tyto „jiné světy“ propojují všechny typy známých i neznámých her, kterých není pomálu. Mezi hry můžeme řadit ty obyčejné dětské hry, počítačové hry, divadelní hry, hru na flétnu nebo inscenační hry a další. Proto je hra neodmyslitelně součástí lidského života.

Měli bychom si uvědomit, že hra je svobodnou volbou každého jedince a nikdo by do ní neměl být nucen. Je vystoupením z lidského života do sféry aktivity. Hra je ohraničená prostorově (odehrává se na pevně vymezeném hřišti, které může být jen vymyšlené nebo pevně materiálově vytyčené), časově a je u ní možnost opakování. Má také pevně určená pravidla a řád, díky kterým si udržuje svůj charakter a svou dokonalost. Hra je velmi často spjata s tajemstvím, maskami a přestrojením, které dodávají hře ten správný šmrnc (Huizinga, 1971).

Jirásek (2008) píše ve své knize, že hra je prostředkem pro smysluplné prožívání, dokážeme skrze ni cíleně působit na lidi. Každá hra s sebou nese určitá rizika jak psychického, tak fyzického rázu pro jedince, který hru hraje. Má samozřejmě velký vliv na jedince a díky ní můžeme dosahovat určitých cílů. Co se týče, kdo všechno může hrát hry, má Jirásek, ve své knize jasno: kdokoliv. Je pravdou, že ke hře bude jinak přistupovat dospělý člověk a jinak dítě, proto by hra měla být zohledněna z hlediska motivačního i obsahového.

2.6 Ostrava

Podkapitolou o Ostravě jsem chtěla přiblížit Ostravu jako město, neboť ve své bakalářské práci mapuji činnost právě u ostravských turistických oddílů mládeže.

Ostrava nebo přesněji statutární město Ostrava je největším městem Moravskoslezského kraje, které leží na soutoku čtyř řek Ostravice, Odry, Lučiny a Opavy na severovýchodě Česka (Ostrava!!!, 2016). Také se dá říci, že leží v Moravské bráně, což je údolí mezi pohořím Beskydy a Jeseníky (Visit Ostrava!!!: Oficiální průvodce Ostravou, 2021a). Podle počtu obyvatel a rozlohou je třetím největším městem České republiky. O Ostravě je známo, že bývala ocelovým a hornickým srdcem republiky (Moravskoslezský kraj, 2015).

Dolní oblast Vítkovic byla vystavěna v první polovině 19. století a jde o industriální areál složený z průmyslových staveb. Můžete zde najít koksovnu Vítkovických železáren, vysoké pece nebo důl Hlubinu (Kudy z nudy, 2021). Díky těmto unikátním průmyslovým stavbám na jednom místě, byl tento areál zapsán do světového dědictví UNESCO (World Heritage Convention, 2021).

Ostravou vede dálnice D1 a hustá síť železničních tratí, které z města dělají velmi významný dopravní uzel severní Moravy a Slezska. Ostrava je taktéž bohatá na tramvajové, autobusové a trolejbusové linky a můžeme zde najít i mezinárodní letiště Leoše Janáčka Ostrava v Mošnově (Visit Ostrava!!!: Oficiální průvodce Ostravou, 2021a).

Ostrava může hodně nabídnout i z přírodního prostředí. Do Ostravy zasahuje chráněná krajinná oblast Poodří, která je typická svými meandrovitými zákruty, velkou soustavou rybníků a lužními lesy. CHKO Poodří na území Ostravy zahrnuje rovněž přírodní rezervaci Rezavka, přírodní rezervaci Polanecký les a národní přírodní rezervaci Polaneckou nivu. Má také velmi zásadní roli pro město Ostravu, neboť pomáhá zachycovat povodňové vlny (Oficiální web města Ostravy k životnímu prostředí, 2021a). Další přírodní památkou, tentokrát uměle vytvořenou, je Halda Ema, která se nachází v Slezské Ostravě. Jde o doutnající kopec, který vznikl při těžbě uhlí z vytěženého nepotřebného materiálu. Píšu doutnající, neboť Halda Ema je termicky aktivní a její vnitřní teploty dosahují až 1500 stupňů Celsia (Visit Ostrava!!!: Oficiální průvodce Ostravou, 2021b). Halda Ema je významnou součástí Ostravy a z jejího vrcholu můžete vidět dechberoucí panoramata na Ostravu a na západní vrcholy Moravskoslezských Beskyd (Oficiální web města Ostravy k životnímu prostředí, 2021b).

Ostrava je rozdělena do 23 obvodů (Ostrava!!!, 2016). Největším obvodem je Ostrava-Jih, která v sobě zahrnuje obce Dubinu, Hrabůvku, Zábřeh nad Odrou a Výškovice a nejmenším obvodem je Nová ves (Moravskoslezský kraj, 2015).

2.7 Ostravské oddíly

V Ostravě máme mnoho turistických oddílů, které se zpravidla příliš neliší svou činností. Mezi ty největší patří TOM Čmoudík, TOM BVÚ, TOM Průzkumník, K.T.O, TOM Sirius či TOM Trčická a Dívčí dvojka.

Co se týče množství oddílů na jednom místě patří Ostrava mezi vítěze. Na území Ostravy je více jak 20 turistických oddílů, těsně za ní je Brno s 16 a Praha se 14 turistickými oddíly. Jen v obvodu Ostrava – Jih můžeme najít okolo 10 turistických oddílů (Asociace turistických oddílů mládeže, 2021a).

Když se na tuto problematiku podíváme regionálně, tak zjistíme, že Moravskoslezský kraj má okolo 52 turistických oddílů, v závěsu za ním je kraj Středočeský s počtem 41 turistických oddílů a na třetím místě je kraj Jihomoravský s 27 turistickými oddíly, a to jsou pouze ty oddíly, které jsou oficiálními členy Asociace turistických oddílů ČR (Asociace turistických oddílů mládeže, 2021a).

Každý rok se v Ostravě a v jejím přilehlém okolí konají regionální nebo celorepublikové srazy turistických oddílů. Mezi ty nejvýznamnější můžeme zařadit Uzlařskou regatu, což je akce, která je považována za neoficiální mistrovství České republiky ve vázání šesti základních uzlů na čas, také sraz oddílů ABC, což je sraz turistických oddílů, na kterém se soutěží o putovní štít vítězů v pětiboji, Lagori cup nebo akce hudebně-dramatického charakteru Festival Harryho Moučky.

3 Cíle

Hlavním cílem mé bakalářské práce je zhodnotit vývoj činnosti Turistických oddílů mládeže ČR za posledních 10 let ve městě Ostrava.

Dílčí cíle

Mými dílčími cíli bylo zjistit, jaký vliv má turistický oddíl na mladou generaci dětí a jaké vývojové trendy se v této oblasti vyvinuly právě za období 10 let

4 Metodika

V této bakalářské práci jsem si zvolila dvě hlavní kritéria, podle kterých budu hodnotit vývoj činnosti v praktické části. Prvním kritériem je vývoj činnosti turistických oddílů podle programové vybavenosti, do které započítávám náplň činnosti, zahraniční akce, hry, změny počtu schůzek a výprav, moderní technologie a moderní prvky výuky a her. Druhým kritériem je personální zajištění oddílů neboli změna počtu vedoucích a dětí za posledních 10 let. Dále z dotazníku zjistím, jaké moderní trendy se za posledních 10 let objevily a zkonstatuji, jaký vliv má turistický oddíl na mladou generaci dětí. Poté provedu SWOT analýzu výsledků a určím příležitosti a hrozby pro turistické oddíly.

4.1 Kvantitativní výzkum

Kvantitativní výzkum využívá ke svému sběru dat dotazníky, testy či rozhovory. Často bývá spojován s dedukcí nebo hypotézou. Od měření se požaduje validita, spolehlivost a verifikace neboli ověření platnosti teorie za pomoci shromážděných dat (Hendl, 2005). Kvantitativní výzkum se používá k testování hypotéz dané práce. Tento výzkum zajišťuje vysokou rentabilitu a celkem nízkou validitu díky silné standardizaci (Disman, 2000).

4.2 Dotazníkové šetření

Dotazník se využívá, pokud potřebujeme zadat většímu počtu lidí jednu a tutéž otázku, protože „dotazník v jeho základní podobě není nic jiného než standardizované interview předložené v písemné podobě“ (Ferjenčík, 2000, 183). Formulace otázek by měla být přesně a srozumitelně daná, poněvadž při ní není možné klást doplňující otázky nebo vysvětlení, jak to autor myslel. Je zapotřebí větší pečlivost. Výhodou dotazníku je ušetřený čas a že data jdou lépe porovnávat (Ferjenčík, 2000).

Gavora (2010) vidí dotazník jako nejfrekventovanější metodu k získání velkého množství informací od respondentů za málo času, proto je považován za ekonomický výzkumný nástroj. Chráska (2016) doplňuje, že dotazník musí mít jasně, pečlivě a srozumitelně zformulované otázky, které jsou logicky na sebe navazující, na které respondent odpovídá písemně. V dotazníku by se místo pojmu otázka, měl používat pojem položka, neboť některé položky nemusí být otázkami, ale jen formami pokynů.

Obliba těchto dotazníků je hlavně kvůli snadnému sběru dat a menší časové náročnosti. Nejdůležitějšími složkami dotazníku jsou konstrukce a přiměřený rozsah dotazníku. Respondent by neměl nad dotazníkem strávit více jak 45 minut. Hlavním záporem bývá nízká návratnost, většinou se vrátí méně než jedna třetina rozposlaných dotazníků (Průcha, 2014). U dotazníku je kladen vysoký nárok na ochotu respondentů, protože je velmi lehké jednotlivé otázky přeskočit, vyplnit úmyslně chybně nebo celý dotazník nedodělat (Disman, 2000).

4.2.1 Předvýzkum

Předvýzkum je velmi podstatným způsobem kontroly otázek v dotazníku. Díky němu zjistíme, jestli naše otázky jsou srozumitelné a jednoznačné pro respondenty. Předvýzkum je také možnost, jak zjistit validitu našich otázek (Kubátová, 2013).

Můj předvýzkum byl zařazen do mé bakalářské práce za jediným účelem, abych zjistila, že mnou vytvořený dotazník je srozumitelný, správně napsaný a jak je časově náročný. Rozposlala jsem ho svým kamarádům a rodině. Po zpětné vazbě od vyplňujících jsem upravila gramatické chyby, kterých jsem si dříve nevšimla, některé otázky lehce přeformulovala a zjistila, že se vyplnění pohybuje od 6 po 15 minut. Celkově mi bylo sděleno, že vyplňující neměli žádný problém ve srozumitelnosti otázek.

4.2.2 Složení, distribuce a způsob vyhodnocení dotazníku

Můj dotazník byl mnou sestaven na základě zformulování hlavního a dílčích cílů mé bakalářské práce. Je složen ze 34 otázek, z toho je 8 otevřených a 26 uzavřených. Je rozdělen do logicky na sebe navazujících tří částí.

- První část je důležitá pro zjištění základních údajů o respondentech
- Druhá část se zabývá přínosem turistických oddílů pro vedoucí a děti
- Třetí část je zaměřená na vývoj jednotlivých sfér turistických oddílů za období posledních 10 let.

Svůj dotazník jsem vytvořila ve webové stránce Survio (www.survio.cz), proto se jedná o elektronický dotazník. Tuto webovou stránku jsem využila, neboť mi byla velmi doporučována mými přáteli a dotazník si tam může každý vytvořit zdarma.

Jako respondenty jsem si vybrala vedoucí Turistických oddílů mládeže ČR, jejichž oddíly sídlí v Ostravě. Kontakt a název oddílu jsem našla na oficiálních

stránkách Asociace TOM v sekci kontakty – oddíly asociace TOM. Zde jsem si zvolila 18 oddílů, které na sebe měly kontakt a u kterých jsem na internetu dokázala ověřit, že stále existují.

Poté jsem vytvořený dotazník připojila k hromadnému e-mailu, který jsem poslala dne 11. 3. 2021 na uvedené emailové adresy hlavním vedoucím s prosbou o vyplnění tohoto dotazníku a s prosbou o přeposlání dotazníku ostatním vedoucím.

Dotazníkové otázky jsem následně vyhodnocovala podle počtu odpovědí jednotlivých respondentů a u některých otázek jsem zvolila také způsob zprůměrování odpovědí. Tento způsob jsem použila u otázek, u kterých jsem potřebovala zjistit, kolik oddílů má jaký názor. Probíhal tak, že jsem zprůměrovala jednotlivé odpovědi respondentů na určité otázky podle příslušnosti k danému oddílu a odpověď, která převažovala, byla vybrána za výslednou.

Dotazník, který respondenti vyplňovali, je vložen v přílohách této bakalářské práce.

4.2.3 SWOT analýza

Tato analýza vznikla ve Spojených státech amerických již v 70. letech minulého století. Nejčastěji je využívána při hodnocení projektů, v marketingu nebo v teorii podnikání (Průcha, 2014). SWOT analýza je zkratka anglických slov strenght, weaknesses, opportunities a threats, které v překladu znamenají silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby. Tato analýza dává dohromady nejdůležitější představy a informace o vnějším prostředí a strategických schopnostech dané organizace. Organizace díky tomuto zmapování svých vnitřních vlivů a znaků jako jsou slabé a silné stránky a vnějším znakům (hrozby a příležitosti) je může ovlivnit. Nevýhodou SWOT analýzy je dlouhý seznam jejich znaků, ze kterých nakonec jedinec není schopen vyčíst, co je a není pro danou organizaci přínosné a důležité nebo dojde k velkému zevšeobecnění a zanikne z toho podstata věci (Slavík, 2014).

Šimková (2008) popisuje ve své knize, že SWOT analýza se používá, když chce organizace zjistit, jak si stojí na trhu. Aktivně se využívá při zlepšování silných stránek, marketingové strategií nebo pro odstranění, popřípadě akceptaci slabých stránek.

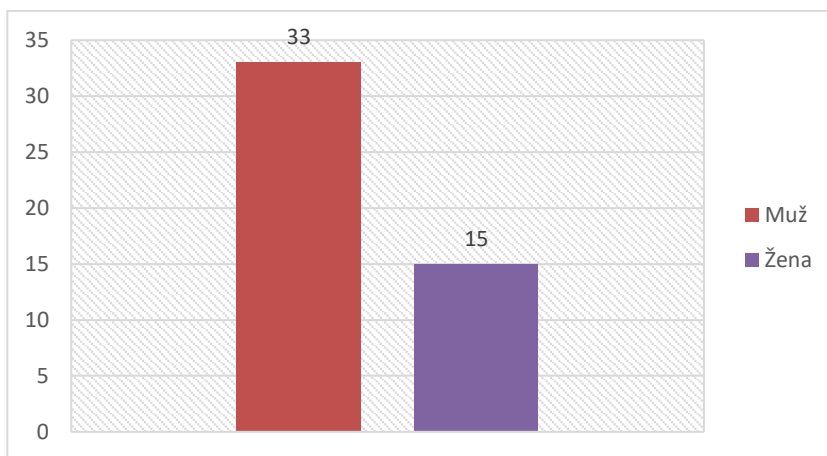
5 Výsledky

V této části bakalářské práce jsou interpretovány výsledky z dotazníkového šetření a následně z odpovědí respondentů vytvořena SWOT analýza.

5.1 Dotazníkové šetření

Část I.

1. položka – Pohlaví

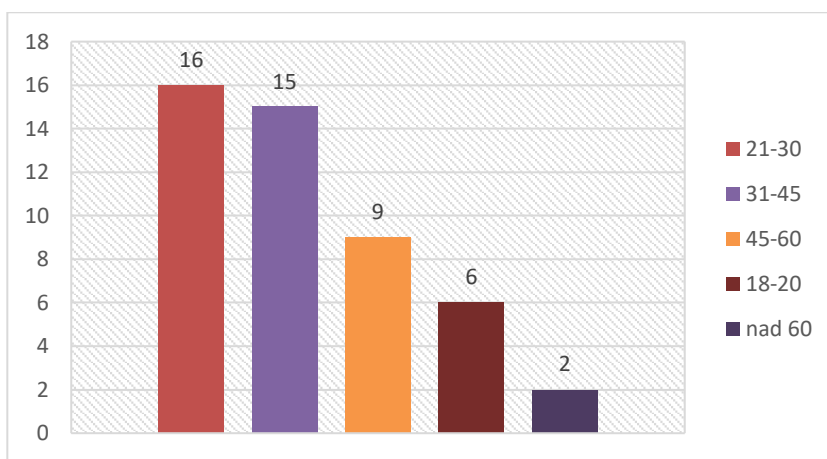
Obrázek 1. Pohlaví respondentů

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Muž	33	69
Žena	15	31
Celkem	48	100

Tabulka 1. Pohlaví respondentů

Tato otázka je demografického charakteru a ukázala kolik mužů a kolik žen mi vyplnilo dotazník. Ze 48 respondentů mi můj dotazník vyplnilo 33 mužů, což je 69 % a 15 žen tedy 31 %.

2. položka – Váš věk

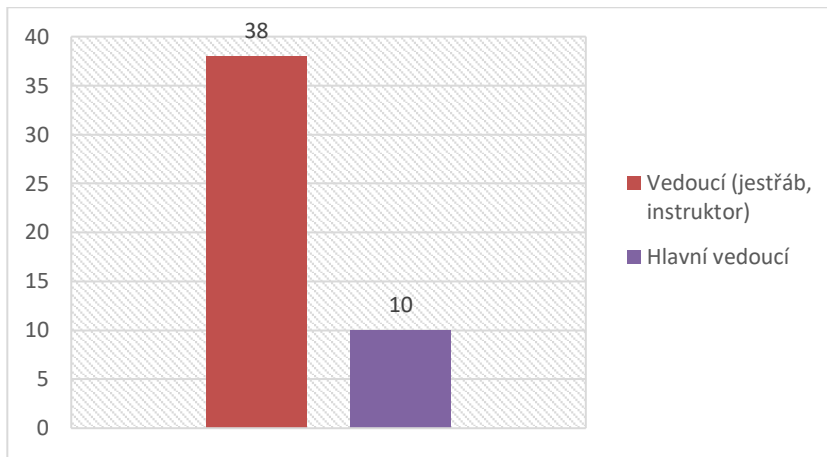
Obrázek 2. Věk respondentů

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
21-30	16	33,3
31-45	15	31,2
45-60	9	18,8
18-20	6	12,5
nad 60	2	4,2
Celkem	48	100

Tabulka 2. Věk respondentů

Tato položka patří mezi základní demografické otázky a byla zvolena, abychom si byli schopni představit, jak staří vedoucí v průměru působí na oddílové děti. Z grafu i z tabulky můžeme vidět, že nejvíce vedoucích je ve věku mezi 21-30 lety (33,3 %), hned v závěsu za nimi jsou vedoucí ve věku 31-45 let (31,2 %) a na pomyslném třetím místě máme vedoucí ve věku 45-60 let (18,8 %). Mile mě překvapilo, že jsou stále v oddílech aktivní i vedoucí nad 60 let (4,2 %).

3. položka – Jste:

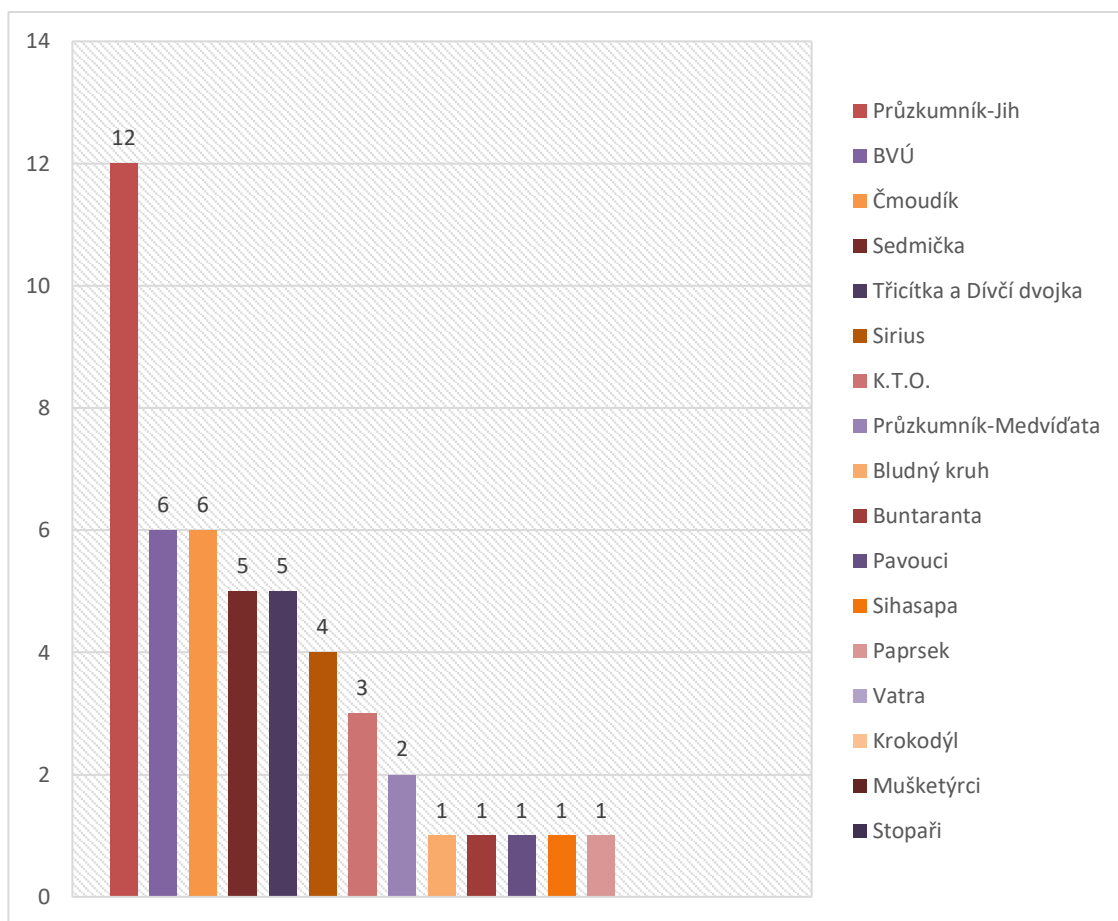
Obrázek 3. Kdo jste?

Kdo jste	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Vedoucí	38	79,2
Hlavní vedoucí	10	20,8
Celkem	48	100

Tabulka 3. Kdo jste?

Z tohoto grafu můžeme vyčíst, že z celkových 48 respondentů mi dotazník vyplnilo 38 vedoucích (79,2 %) a 10 hlavních vedoucích (20,8 %). Celkem jsem dotazník rozesílala 18 hlavním vedoucím.

4. položka – Název oddílu, kterého jste vedoucí

Obrázek 4. Název oddílu

Název oddílu	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Průzkumník – Jih	12	25
BVÚ	6	12,5
Čmoudík	6	12,5
Sedmička	5	10,35
Třícítka a Dívčí dvojka	5	10,35
Sirius	4	8,3
K.T.O.	3	6,3
Průzkumník-Medvíďata	2	4,2
Bludný kruh	1	2,1
BUNTARANTA	1	2,1
Pavouci	1	2,1
Sahasapa	1	2,1

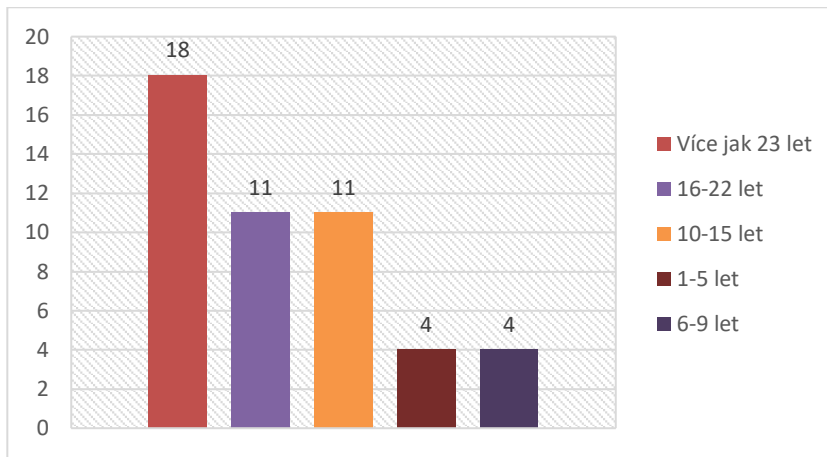
Paprsek	1	2,1
Vatra	0	0
Krokodýl	0	0
Mušketýrci	0	0
Stopaři	0	0
Hogan	0	0
Celkem	13	100

Tabulka 4. Název oddílu

Tato otázka zkoumá, kolik respondentů a z jakého oddílu odpovědělo na tento dotazník. Celkem mi dotazník přinesl údaje z 13 turistických oddílů. Z tohoto grafu můžeme vyčíst, že nejvíce respondentů vyplnilo dotazník z oddílu Průzkumník (12 tj. 25 %), dále z oddílů BVÚ (6 tj. 12,5 %) a Čmoudík (6 tj. 12,5 %). Hned v těsném závěsu mi můj dotazník vyplnilo 5 respondentů, tj. 10, 35 % z oddílů Sedmička a Třicítka a Dívčí dvojka zkráceně oddíl 30+2.

Na druhou stranu si můžeme povšimnout, že z oddílu Vatra, Krokodýl, Mušketýrci, Stopaři a Hogan žádná odpověď nedorazila.

5. položka – Jak dlouho jste v oddíle?

Obrázek 5. Jak dlouho jste v oddíle?

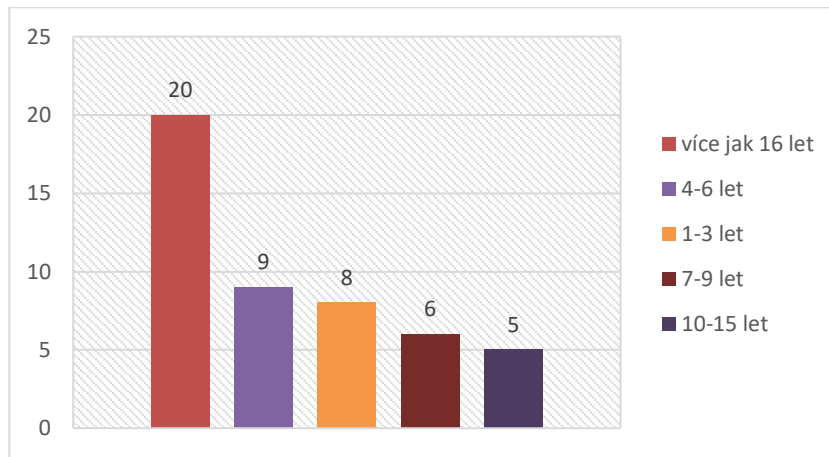
Jak dlouho jste v oddíle?	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Více jak 23 let	18	37,6
16-22 let	11	22,9
10-15 let	11	22,9
6-9 let	4	8,3
1-5 let	4	8,3
Celkem	48	100

Tabulka 5. Jak dlouho jste v oddíle?

Tato otázka byla položena, neboť jsem chtěla zjistit, jestli vedoucí, kteří mi tento dotazník vyplnili, mohou posoudit vývoj činností za dobu posledních 10 let. Z grafu můžeme vidět, že celkem 8 vedoucích není v oddíle déle jak 10 let (4 vedoucí jsou v oddíle kratší dobu než 5 let a 4 vedoucí jsou v oddíle 6-9 let) tudíž nezažili celý tento vývoj. To ale neznamená, že nemůžou mít také užitečný náhled na tuto problematiku.

Na druhou stranu můžeme z grafu a z tabulky vyčíst, že 40 respondentů (83,4 %) je v oddíle déle jak 10 let a z toho 18 vedoucích (37,6 %) dokonce déle jak 23 let.

6. položka – Jak dlouho působíte v oddíle jako vedoucí (jestřáb)?

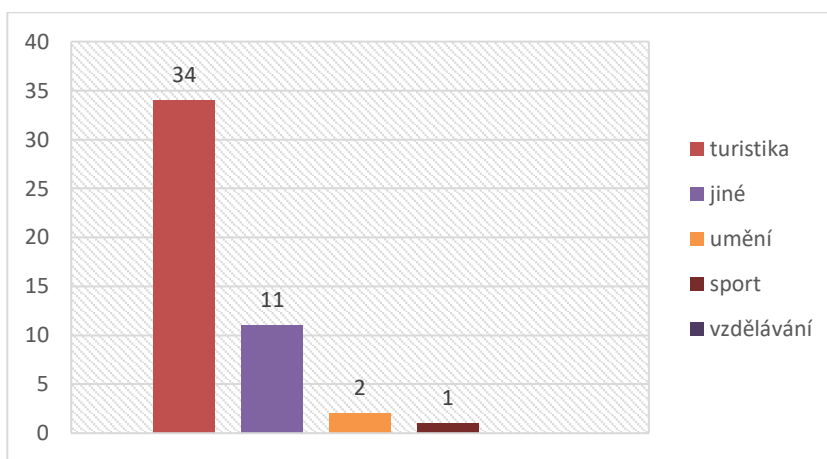
Obrázek 6. Jak dlouho působíte jako vedoucí?

Jak dlouho působíte jako vedoucí?	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Více jak, 16 let	20	41,7
4-6 let	9	18,7
1-3 let	8	16,7
7-9 let	6	12,5
10–15 let	5	10,4
Celkem	48	100

Tabulka 6. Jak dlouho působíte jako vedoucí?

Díky této otázce si můžeme udělat obrázek, kolik vedoucích bude hodnotit dobu za posledních 10 let z pohledu vedoucího a kolik vedoucích z pohledu dítě – vedoucí. Podle grafu můžeme zjistit, že v roli vedoucích je 25 respondentů, tedy 52,1 % a 23 respondentů (47,9 %) bude hodnotit dotazník, když ještě byli dětmi a stali se vedoucími. To samozřejmě nemá žádný vliv na vypovídající výsledek dotazníků, neboť i člen oddílu zaznamenává změny, které se s oddílem dějí. Naopak si myslím, že tento rozdíl v roli vedoucích mému dotazníku může přinést rozsáhlejší pohled na věc.

7. položka – Co je Vaší hlavní náplní v oddíle?

Obrázek 7. Hlavní náplň Vašeho oddílu

Hlavní náplň v oddíle	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Turistika	34	70,8
Jiné	11	22,9
Umění	2	4,2
Sport	1	2,1
Vzdělávání	0	0
Celkem	48	100

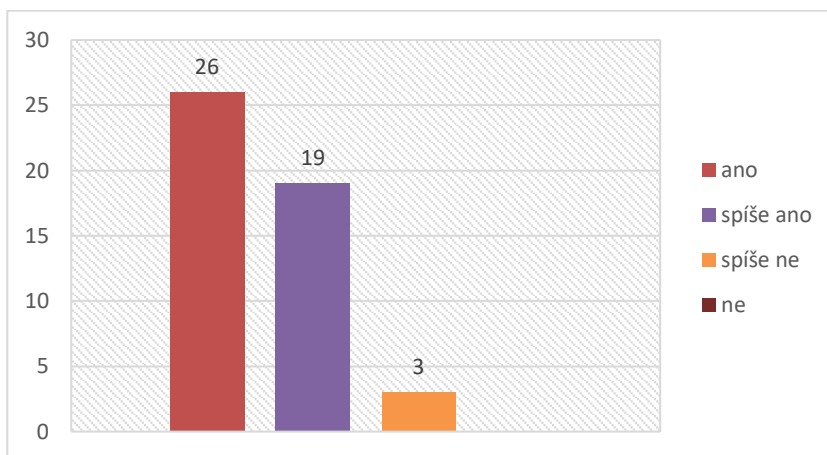
Tabulka 7. Hlavní náplň Vašeho oddílu

Na tuto otázku ohledně hlavní oddílové náplně mi odpovědělo 34 (70,8 %) respondentů, že u nich je to právě turistika, 11 respondentů (22,9 %) že je jiná než uvedená možnost, 2 respondenti (4,2 %) se shodli, že jde v jejich turistickém oddíle převážně o umění a jen jeden vybral možnost sport. Čistě vzdělání nevyplnil nikdo.

Ale někteří respondenti chtěli obejít odpověď, která obsahovala pouze jednu možnost, a tak do „jiné“ vyplnili buď více možností nebo dokonce všechny výše zmíněné náplně. Dva respondenti ovšem zmínili i jiné hlavní náplně v jejich oddíle jako táboření a woodcraft,

Část II.

8. položka – Myslíte si, že turistický oddíl je stále pro děti zajímavý (aby se do něj přihlásily a staly se členy)?

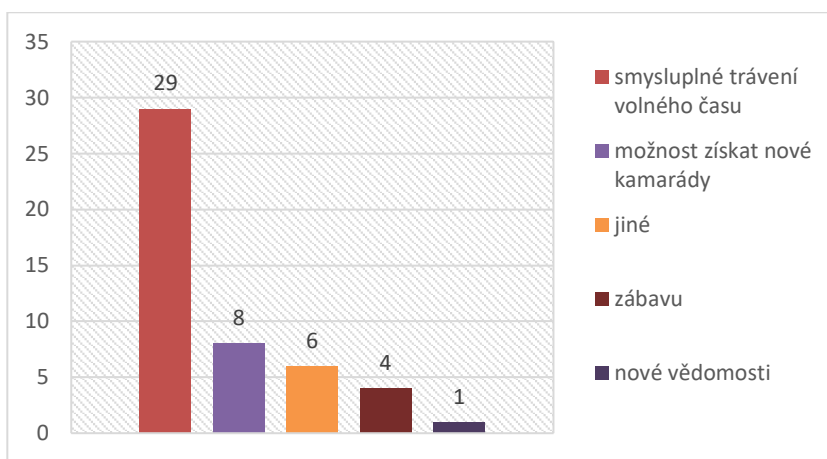
Obrázek 8. Zajímavost oddílu

Zajímavost oddílu	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	26	54,2
Spíše ano	19	39,6
Spíše ne	3	6,2
Ne	0	0
Celkem	48	100

Tabulka 8. Zajímavost oddílu

Tato otázka se vztahuje k dílčímu cíli, jestli oddíl ovlivňuje mladou generaci dětí. Zařadila jsem ji z toho důvodu, protože pokud by oddíl pro děti nebyl zajímavý, tak by do něj nechodily a tím by je nemohl ovlivňovat. 45 respondentů tj. 93,8 % vyplnilo kladně tuto otázku, přesněji 26 respondentů (54,2 %) uvedlo, že ano je zajímavý a 19 (39,6 %) respondentů, že je spíše zajímavý. Ovšem našli se i tací vedoucí, kteří oddíl až tak zajímavý pro děti už nevidí (6,2 %).

9. položka – Co jim může oddíl hlavně nabídnout?

Obrázek 9. Co jim může oddíl hlavně nabídnout?

Co jim může oddíl hlavně nabídnout?	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Smysluplné trávení volného času	29	60,4
Možnost získat nové kamarády	8	16,7
Jiné	6	12,5
Zábavu	4	8,3
Nové vědomosti	1	2,1
Celkem	48	100

Tabulka 9. Co jim může oddíl hlavně nabídnout?

Z tohoto grafu můžeme vyčíst, že 29 respondentů, tj. více jak 60 % dotazovaných uvedlo, že oddíl může dětem nabídnout hlavně smysluplné trávení volného času. Osm respondentů se shodlo na možnosti získání nových kamarádů a šest na odpovědi jiné. Pouze 4 respondenti si myslí, že oddíl je hlavně o zábavě a 1 respondent, že jde v první řadě o získání nových vědomostí.

Mezi „jinými“ se opakuje vždy odpověď „všechny uvedené“. To znamená, že respondent si nebyl schopen vybrat, co může oddíl dítěti hlavně nabídnout. Z toho můžeme soudit, že všechny výše zmíněné možnosti jsou pro děti přínosné.

10. položka – Jaká pozitiva přináší dětem turistický oddíl? (lepší komunikaci, samostatnost, ...)

V této otázce měli respondenti možnost vypsát podle sebe, jaká pozitiva přináší dětem turistický oddíl. Pro lepší pochopení otázky jsem uvedla dva příklady do závorky.

Nejčastěji se mezi respondenty opakovala právě zmíněná samostatnost, spolupráce, noví kamarádi, vztah k přírodě, komunikace v kolektivu, dobrý základ nebo připravenost do života, zážitky, posouvání svých hranic a nové vědomosti.

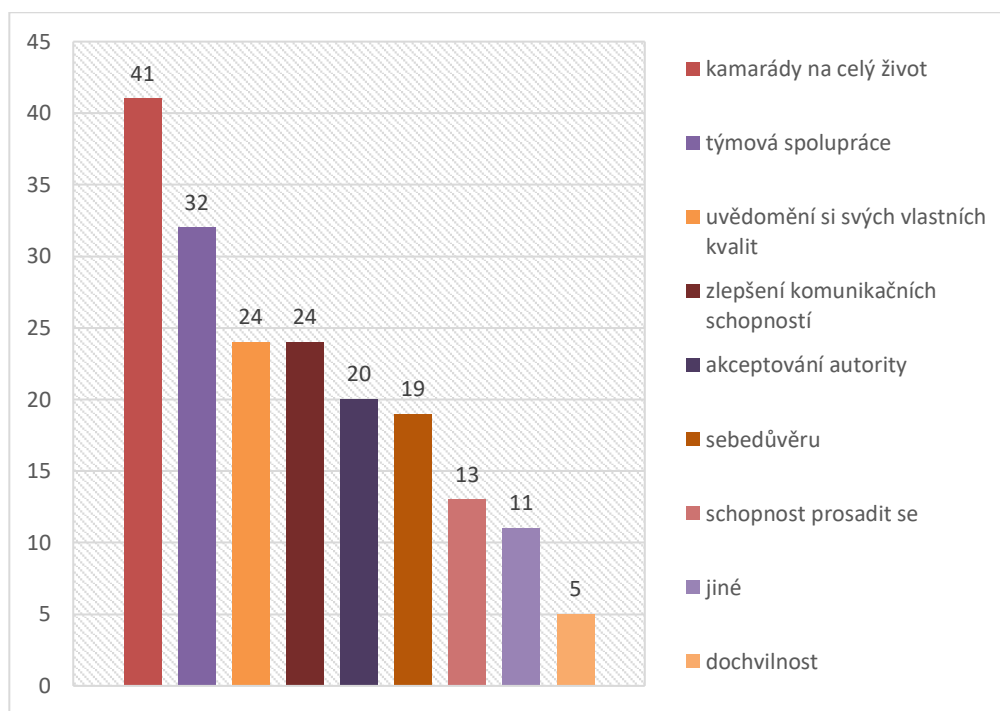
Ale pak se vyskytovaly i takové odpovědi, které mě velmi překvapily, např. respondenti z oddílu Průzkumník-Jih se shodli na komunikaci nejen mezi dětmi, ale přímo na mezigenerační, respondenti z oddílů Buntaranta a 30 +2 se shodli na manuální zručnosti, 1 respondent z oddílu BVÚ uvedl, že oddíl může pomoci dětem proti negativním vlivům společnosti a další respondent uvedl, že oddíl je životní styl. Další respondent z oddílu Paprsek uvedl: „výchova k demokracii“ a 1 respondent z oddílu 30+2 uvedl, že oddíl přináší dětem selský rozum.

Ještě uvedu poslední 2 příklady. První napsal respondent z oddílu Sedmička: „Možnost setkávání a poznávání lidí v různých věkových skupinách a tím se od nich učit z jejich zkušeností. Možnost učit se v jiném prostředí, než je prostředí školy. Možnost učit se praxí – vše si vyzkoušejí sami – přípravy akcí, balení věcí, stavění různých staveb a u toho komunikace s druhými, nejsou sami se sebou zavření ve škatulce“.

Druhá napsala respondentka z oddílu K.T.O. „Samostatnost, stát si za svým, zkušenosti a vědomosti, neztratí se v životě ani v lese, lepší komunikace s vrstevníky i cizími lidmi, nevšední zážitky, překonávat sám sebe, samostatnost, přátelé na celý život, oddané kamarády, pomocnou ruku v těžkých situacích, začlenění živelů, objevování svých silných stránek, poznat svět a mnoho dalšího“.

U této druhé respondentky si můžeme všimnout, že ve svém textu dvakrát zmínila slovo samostatnost, z čehož mi vyplývá, že tuto vlastnost opravdu považuje za jednu z hlavních, co oddíl opravdu dětem může přinést.

11. položka – Jaká pozitiva Vám osobně oddíl přinesl do běžného života?

Obrázek 10. Pozitiva pro vedoucí

Pozitiva pro vedoucí	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Kamarády na celý život	41	85,4
Týmová spolupráce	32	66,7
Uvědomění si svých kvalit	24	50
Zlepšení komunikačních dovedností	24	50
Akceptování autority	20	41,7
Sebedůvěru	19	39,6
Schopnost prosadit se	13	27,1
Jiné	11	22,9
Dochvilnost	5	10,4
Celkem	189	393,8

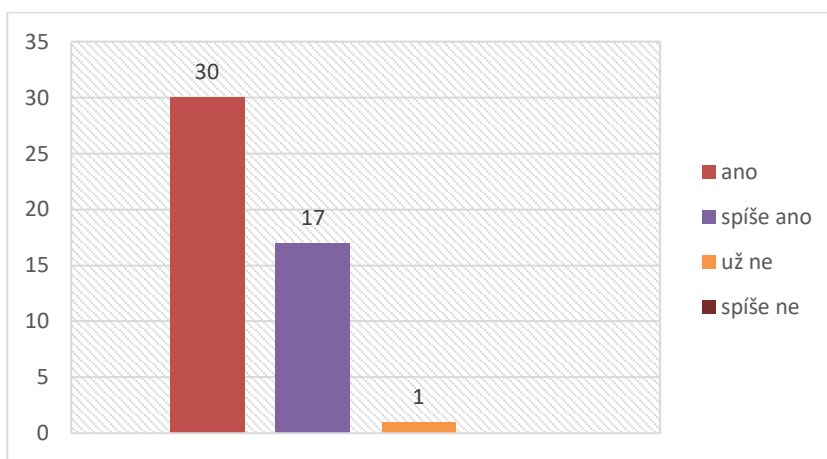
Tabulka 10. Pozitiva pro vedoucí

Tuto otázku jsem zařadila do dotazníku kvůli předešlé otázce, neboť jsem si chtěla ověřit vliv turistického oddílu na jedince. Chtěla jsem zjistit, zda má oddíl opravdu taková pozitiva, jak vedoucí tvrdí v předchozí otázce, proto jsem předešlou otázku otočila proti nim a chtěla vědět, jaký dopad má oddíl na ně samotné.

V této otázce bylo možné vybrat více možností, proto se absolutní četnost neshoduje s počtem 48 respondentů. Z grafu můžeme vidět, že oddíl přinesl celkem

41 vedoucím kamarády na celý život, třicet dva respondentů se díky němu naučilo týmové spolupráci, dvacet čtyři respondentů si uvědomilo vlastní kvality a zlepšilo si komunikační schopnosti, 20 respondentů se dokázalo naučit respektovat autoritu a 19 respondentů si začalo díky pobytu v oddíle důvěřovat. Pouze 5 respondentů naučil turistický oddíl dochvilnosti a 13 vedoucích se díky němu dokážou lépe prosadit ve svém životě. Do políčka jiné vepsalo 11 respondentů toto: manuální zručnost, umění se postarat sám o sebe a o druhé, schopnost vést lidi a ucelit je, předání zkušeností a dobrovolnictví nebo vše výše uvedené.

12. položka – Naplňuje Vás jako vedoucí trávení vašeho volného času v oddíle?

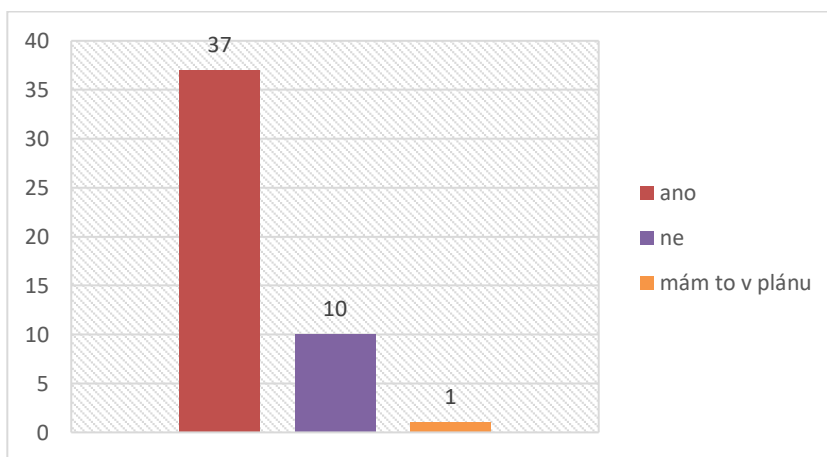
Obrázek 11. Volný čas v oddíle

Volný čas v oddíle	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	30	62,5
Spíše ano	17	35,4
Už ne	1	2,1
Ne	0	0
Celkem	48	100

Tabulka 11. Volný čas v oddíle

Z tohoto grafu vyplývá, že 47 respondentů vyplnilo kladnou odpověď, přesněji 30 respondentů (62,5 %) vyplnilo, že je stále naplňuje být vedoucím v turistickém oddíle v jejich volném čase a 17 respondentů (35,4 %) vyplnilo, že spíše ano. Pouze jediný vedoucí už nevidí smysl trávit svůj volný čas v oddíle.

13. položka – Využili jste Vy osobně někdy možnost jakéhokoli vzdělávání od asociace TOM?

Obrázek 12. Vzdělávání

Vzdělávání	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	37	77,1
Ne	10	20,8
Mám to v plánu	1	2,1
Celkem	48	100

Tabulka 12. Vzdělávání

Tato otázka byla zařazena do dotazníku, neboť Asociace TOM nabízí svým členům nespočet vzdělávacích akcí a mě zajímalo, jestli vedoucí ostravských oddílů těchto služeb využívají či nikoliv.

Jak z grafu můžeme vidět, tak 37 respondentů, tj. 77,1 % se v minulosti zúčastnilo některého ze vzdělávacích programů asociace TOM a deset respondentů (20,8 %) nikoli. Jediný respondent, i když se ještě žádného školení nezúčastnil, tak to má aspoň do budoucna v plánu.

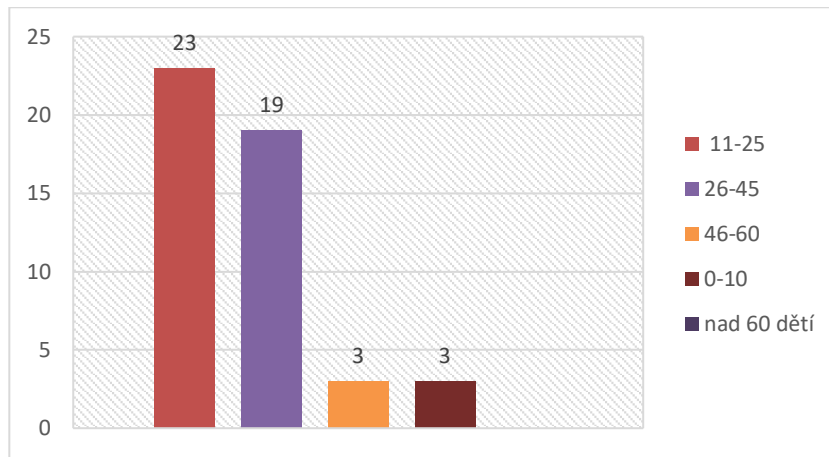
14. položka – Jaké? (navazuje na předchozí otázku, pokud jste odpověděli ano nebo plánuji to)

Tato otázka se vztahuje k předešlé otázce. Zde měli respondenti možnost uvést, jakého či jakých vzdělávacích programů se zúčastnili. Tuto doplňkovou otázku jsem zvolila, neboť mě zajímalo, jaké programy připravované Asociací TOM jsou pro ostravské vedoucí nejzajímavější. Nejčastěji respondenti uváděli, že se zúčastnili kurzu hlavního vedoucího oddílu, kurzu hlavního vedoucího tábora, kurzu vedoucích oddílů, zdravotnického kurzu, INKÚ-instruktorský kurz, letní táborové školy nebo CVVZ – celostátní vzájemná výměna zkušeností.

Ojedinele se objevovaly vzdělávací akce jako kolotoč nápadů od ATOMu, zážitkový kurz, kurz pádlování, rádcovské kurzy nebo Fun TOM.

Jeden respondent z oddílu Sirius dokonce vede přímo vzdělávání „kromě absolvování školení pro vedoucí TOM a hlavní vedoucí tábora jsem hlavní lektor a organizuji a vedu většinu vzdělávacích aktivit v Asociaci“.

15. položka – Kolik máte momentálně v oddíle dětí?

Obrázek 13. Počet dětí v oddíle

Počet dětí v oddíle	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
11-25	23	47,9
26-45	19	39,5
46-60	3	6,3
0-10	3	6,3
Nad 60	0	0
Celkem	48	100

Tabulka 13. Počet dětí v oddíle

Z tohoto grafu vyplývá, že v ostravských oddílech můžeme v průměru najít 11-45 dětí, přesněji 23 vedoucích uvedlo, že v jejich oddíle se nachází 11–25 dětí a 19 respondentů uvedlo, že v oddíle mají 26-45 dětí. Jen 3 a 3 respondenti uvedli, že v oddíle mají buď velmi málo dětí 0-10 nebo naopak hodně dětí 46-60. Ovšem žádný z dotazovaných ostravských oddílů se nemůže pyšnit velmi silnou členskou základnou, jejíž počet dětí by byl nad šedesát.

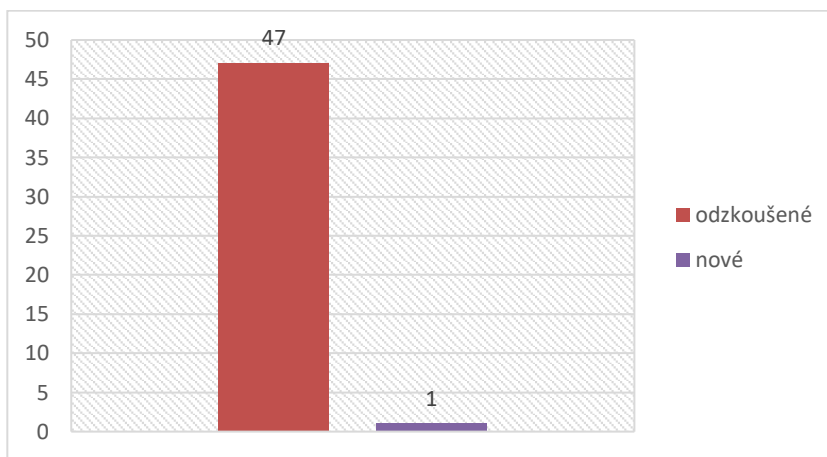
16. položka – Jak motivujete děti ve Vašem oddíle?

U této otázky měli respondenti prostor popsat, jak ve svém oddíle motivují děti. Mezi nejčastěji uvedenými odpověďmi byli jednoznačně: motivace příkladem, bodování, drobné ceny a diplomy. Jinak se hodně prvky motivace u jednotlivých oddílů lišily. Zde Vám uvedu podle mého názoru ty nejzajímavější odpovědi, ale tentokrát ne po jednotlivých respondentech, ale vztáhneme to vždy na celý oddíl.

V oddíle BVÚ motivují děti například tím, že jim dají poukázku na nákup výzbroje nebo možností zaplatit jim jednu oddílovou akci. V Průzkumníku-Medvíďatech motivují vždy a pouze hrami. V turistickém oddíle Třícítka a Dívčí dvojka mimo jiné motivují veřejným vyhlášením vítězů. U oddílu Čmoudík na to jdou přes oblečení, děti mají šanci získat oddílové oblečení a také vyvěšují vítězovo jméno. V oddíle Sihasapa probíhá mimo jiné motivace skrz výzvy a hecování. Vedoucí z oddílu Paprsek nikdy dětem nelžou, neslibují, co nemůžou splnit a jednají s dětmi vždy na rovinu. V Bludném kruhu se u dětí snaží vzbudit zvědavost a v oddíle Buntaranta je vše na bázi dobrovolnosti, důležitá je podle nich sebemotivace. A poslední příklad uvedu z oddílu K.T.O. kde se snaží učit děti oddílovým dovednostem pomocí hry.

Část III.

17. položka – Nejčastěji hrajete s dětmi zcela nové hry nebo ty, které jsou už několik let odzkoušené?

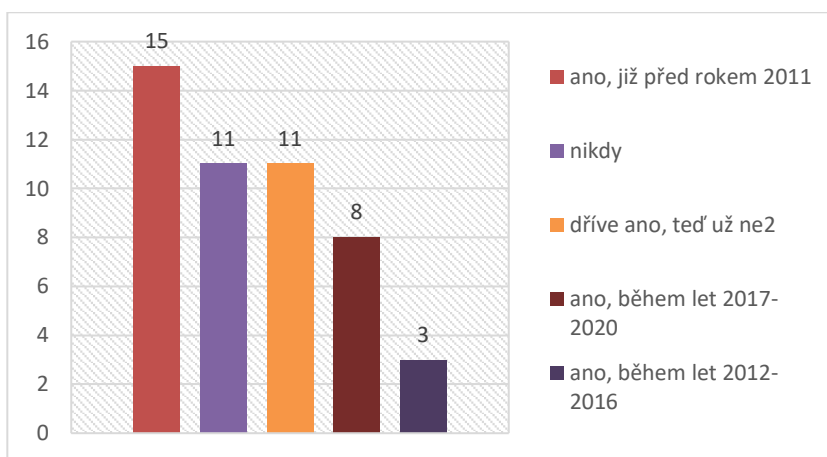
Obrázek 14. Hry

Hry	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Odzkoušené	47	97,9
Nové	1	2,1
Celkem	48	100

Tabulka 14. Hry

Z tohoto grafu lze vyčíst, že 47 respondentů tj. 97,9 % dotazovaných vedoucích ve svém oddíle hrají s dětmi nejčastěji odzkoušené hry. Pouze jediný vedoucí vyplnil, že hraje s dětmi hry nové.

18. položka – Jezdíte s dětmi do zahraničí?

Obrázek 15. Zahraničí

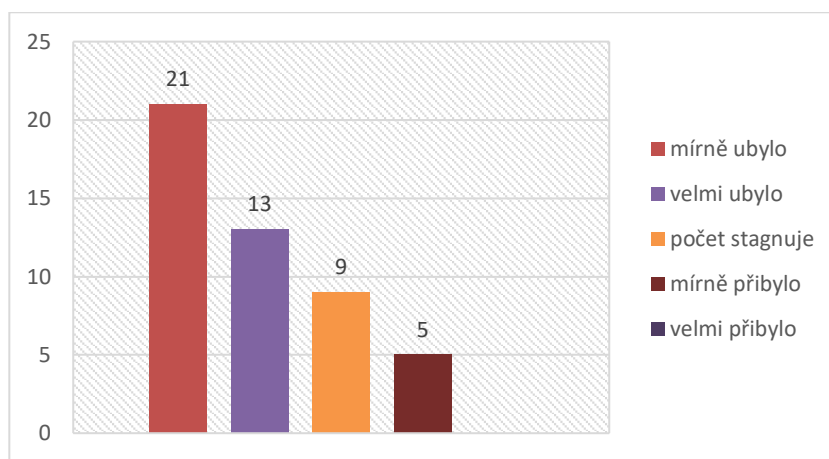
Zahraničí	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano, již před rokem 2011	15	31,2
Nikdy	11	22,9
Dříve ano, teď už ne	11	22,9
Ano, během let 2017-2020	8	16,7
Ano, během let 2012-2016	3	6,3
Celkem	48	100

Tabulka 15. Zahraničí

Tato otázka mapuje, zda jednotlivé oddíly za posledních 10 let změnily nějakým způsobem vztah k zahraničním výpravám. Ze 48 respondentů mi 15 vyplnilo možnost, že s oddílem jezdili do zahraničí již před rokem 2011 a 11 respondentů, že s oddílem nikdy v zahraničí nebyli. Ovšem u dalších 23 respondentů (45,9 %) došlo k určité změně. Tři respondenti mi odpověděli, že se svým oddílem jezdili do zahraničí mezi lety 2012-2016, osm dalších respondentů odpovědělo, že s oddílem byli v zahraničí v letech 2017-2020 a posledních 11 respondentů odpovědělo, že dříve do zahraničí jezdili, ale nyní už ne. Tato možnost sice nebyla příliš konkrétně vyspecifikovaná, ale dala alespoň respondentům šanci odpovědět popravdě i když si přesné roky nepamatovali. Díky této možnosti jsem vyeliminovala náhodné tipnutí let.

Když jsem následně zprůměrovala odpovědi jednotlivých oddílů, došla jsem k závěru, že změna v zahraničních akcích se uskutečnila jen u 5 oddílů (38, 5 %), zbylých 8 buď nikdy v zahraničí nebyly nebo naopak zde jezdily již před rokem 2011.

19. položka – Jak se změnil počet dětí ve vašem oddíle v průběhu 10let?

Obrázek 16. Změna počtu dětí

Změna počtu dětí	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Mírně ubylo	21	43,8
Velmi ubylo	13	27,1
Počet stagnuje	9	18,7
Mírně přibylo	5	10,4
Velmi přibylo	0	0
Celkem	48	100

Tabulka 16. Změna počtu dětí

Z tohoto grafu vyplývá, že 34 respondentů pocítuje v oddíle určitý úbytek dětí, přesněji 21 respondentů pocítuje mírný úbytek dětí v oddíle za posledních 10 let a 13 respondentů velmi silný úbytek dětí. Na druhou stranu 9 respondentů se shodlo, že k žádnému úbytku dětí během desetiletí nedošlo a jen 5 respondentů (10,4 %) odpovědělo, že v jejich oddíle počet dětí mírně přibyl.

Následně jsem zprůměrovala odpovědi jednotlivých oddílů a zjistila jsem, že u 12 oddílů ze 13 tj. 92, 3 % došlo opravdu k úbytku dětí.

20. položka – Proč myslíte, že tomu tak je?

Tato otázka se vztahuje k předchozí otázce. Respondenti zde měli možnost napsat své úvahy, proč si myslí, že dětí buď ubývá nebo přibývá právě v jejich oddílech. Respondenti se nejčastěji shodují, že děti tráví mnohem více času na počítačích a telefonech. Poté bývá častou odpovědí, že upadá povědomí o oddílech-nedostatečná reklama, nedostatečná podpora od krajů a nepovedené náборы. Dále respondenti uváděli, že úbytek dětí může způsobovat velká konkurence dalších volnočasových a sportovních aktivit a kroužků a nepodpora turistických oddílů ze strany rodičů. Výjimečně se některý respondent zmínil, že důvodem může být finanční stránka rodičů, schopnosti vedoucích nebo počet narozených dětí.

Pro lepší pochopení kontextu odpovědí uvádím některé příklady:

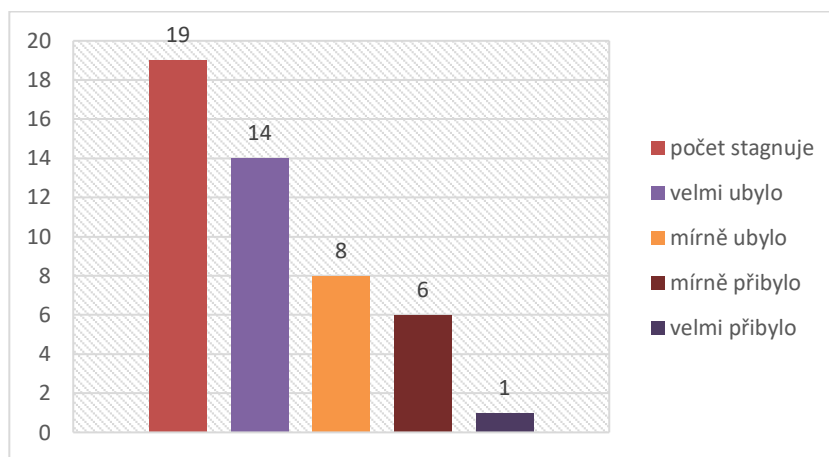
- „Nejvíce se na počtu dětí odráží schopnost vedoucích (samozřejmě ale i vedoucích družin) získat si nováčky a udržet si je“ uvedl respondent z oddílu 30+2.
- „Vždy na začátku školního roku v září se v základních školách dělaly náборы, ale pak se nedělaly. Zde byl kámen úrazu. Jinak další jsou finance rodičů. Ubytování, doprava, výbava a jídlo; vše řečené se zdražuje a zdražuje, ale výplaty jsou víceméně stejné“ uvedl respondent z oddílu Průzkumník-Jih.
- „Myslím si, že je to moderními technologiemi, které jsou pro děti dnes velmi dostupné a taky nedostatečnou motivací rodičů. Rodiče tolik netráví čas s dětmi a nevedou je k lásce k přírodě, nechodí s nimi tolik po horách, nehrají si s nimi“ uvedla respondentka z oddílu Průzkumník-Medvíďata.
- „Konzumní možnosti trávení volného času (zábava bez úsilí)“ uvedl vedoucí z oddílu Sirius.
- „Velká nabídka oddílů, ale i jiných aktivit, rodiče se více bojí své děti poslat do přírody“ uvedl respondent z oddílu K.T.O.
- „Rodiče mají menší důvěru ve fungování oddílů“ uvedl respondent z oddílu 30+2.
- „Nedostatečná reklama (málokdo o oddílu ví), konkurence jiných kroužků“ uvedla respondentka z oddílu Sedmička.

Někteří respondenti (celkem 14), jak můžete vidět z grafu předchozí otázky, odpověděli, že počet dětí v jejich oddílech stagnuje nebo se mírně zvýšil. Jejich

odpovědi byly velmi rozmanité a vždy trochu jinak formulované, proto uvedu 4 za mě nejvíc vystihující:

- „Dobrá náplň práce s dětmi“ uvedla respondentka z oddílu Průzkumník-Jih.
- „Obětavost a nasazení vedoucích, zodpovědný přístup rádců, přátelský kolektiv“ uvedl respondent z oddílu 30+2.
- „Nejspíše jim činnost a naše vedení vyhovuje. Poslední léta nelpíme na znalostech, výkonech a úspěších na srazech a soutěžích. Jsme rádi za zájem a to, že se umíme sejít, pobavit se a ukázat si, co kdo umí a motivovat příkladem. I nováček může být hvězdou akce“ uvedl respondent z oddílu Paprsek.
- „Demografický vývoj, přichází děti našich původních dětí“ uvedl respondent z oddílu Sihasapa.

21. položka-Jak se změnil počet aktivních vedoucích ve vašem oddíle za posledních 10 let?

Obrázek 17. Změna počtu vedoucích

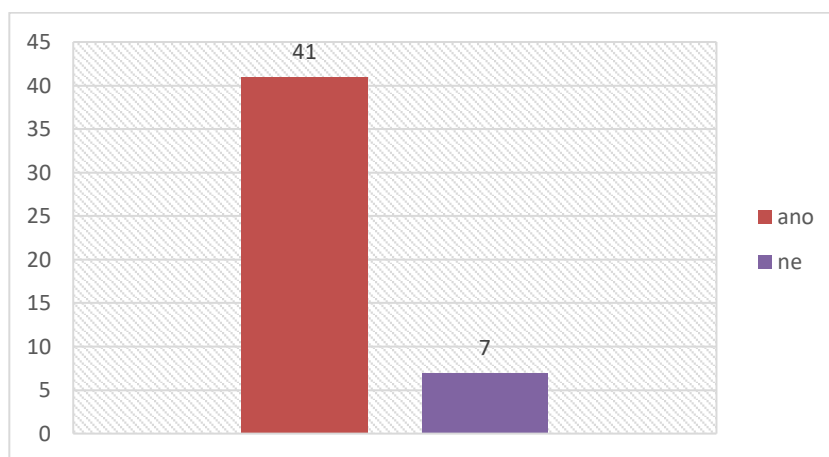
Změna počtu vedoucích	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Počet stagnuje	19	39,5
Velmi ubylo	14	29,2
Mírně ubylo	8	16,7
Mírně přibylo	6	12,5
Velmi přibylo	1	2,1
Celkem	48	100

Tabulka 17. Změna počtu vedoucích

Z grafu lze vyčíst, že 39,5 % dotazovaných respondentů nevnímá žádný úbytek nebo nárůst ve svých řadách, za to 29,2% respondentů si všimlo silného úbytku vedoucích. Můžu konstatovat, že téměř polovina dotazovaných (45,9 %) vnímá ve svém oddíle úbytek vedoucích a jen 14,6 % respondentů vnímá naopak přírůstek vedoucích.

Poté, co jsem zprůměrovala odpovědi u jednotlivých oddílů, došla jsem k závěru, že u 6 oddílů došlo k úbytku vedoucích, u 4 oddílů došlo ke stagnaci vedoucích a u 3 oddílů došlo k nárůstu vedoucích v jejich oddílech.

22. položka – Zařadily jste během posledních 10 let do vaší oddílové činnosti nějaké nové moderní prvky, aby děti motivovaly k chození do oddílu a byl jim oddíl bližší?

Obrázek 18. Moderní prvky

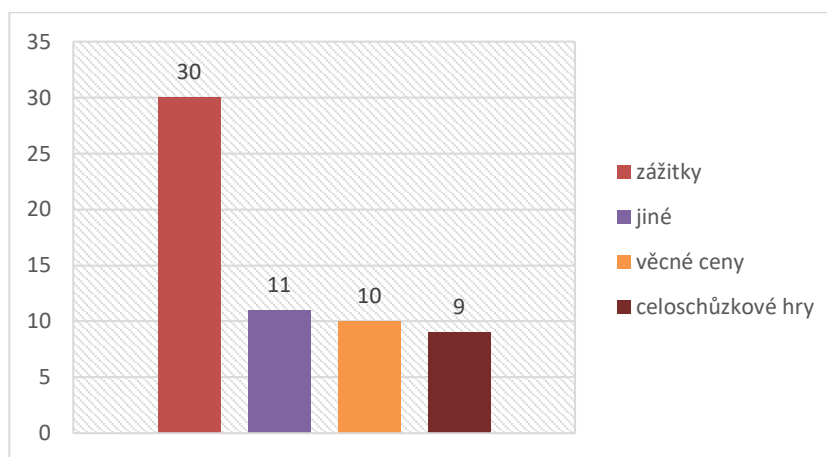
Moderní prvky	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	41	85,4
Ne	7	14,6
Celkem	48	100

Tabulka 18. Moderní prvky

U této otázky vybírali respondenti pouze ze dvou možností (ano /ne). Čtyřicet jedna respondentů odpovědělo, že během desetiletí opravdu zařadili do oddílové činnosti moderní prvky, které děti motivují a lákají chodit do oddílu a jen 14,6 % respondentů odpovědělo, že nikoliv.

Po zprůměrování jednotlivých odpovědí v rámci oddílů, jsem došla k závěru, že všechny oddíly zařadili moderní prvky do své činnosti.

23. Jaké? (navazuje na předchozí otázku, pokud jste odpověděli ano)

Obrázek 19. Jaké moderní prvky?

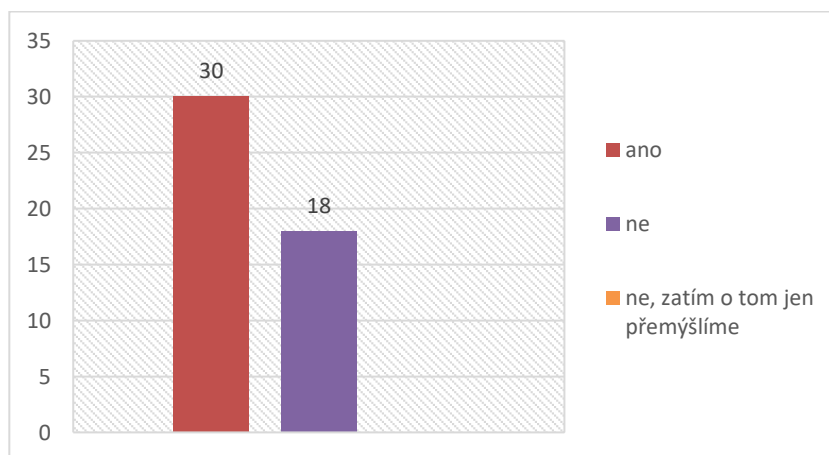
Jaké moderní prvky?	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Zážitky	30	62,5
Jiné	11	22,9
Věcné ceny	10	20,8
Celoschůzkové hry	9	18,8
Celkem	60	125

Tabulka 19. Jaké moderní prvky?

Tato otázka navazuje na předchozí otázku a vlastně ji jen lépe konkretizuje. Vyplňovali ji pouze respondenti, kteří odpověděli ano v předchozí otázce. U této položky bylo možné vybrat více moderních prvků. Mezi nejčastější moderní prvky zařazují respondenti ve svých oddílech zážitky (30), pak jiné moderní prvky (11) a následně věcné ceny (10) nebo celoschůzkové hry (9).

Jinými moderními prvky respondenti myslí například: schůzky pro starší děti, na kterých se mohou zdokonalovat v oddílových dovednostech (toto uvedl respondent z oddílu 30+2), modernizace tábořiště a možnost půjčení oddílového vybavení pro členy zdarma (uvedli respondenti z oddílu Čmoudík), moderní technologie (uvedl respondent z oddílu Sihasapa), respondent z oddílu Sedmička uvedl: „Ptáme se jich, co by s námi chtěli zažít a my jako vedení se jim to snažíme umožnit – bowling, výlety na místa, kam by je rodiče nikdy nevzali“.

24. položka – Využíváte v oddíle moderní technologie pro výuku nebo herní programy?

Obrázek 20. Moderní technologie

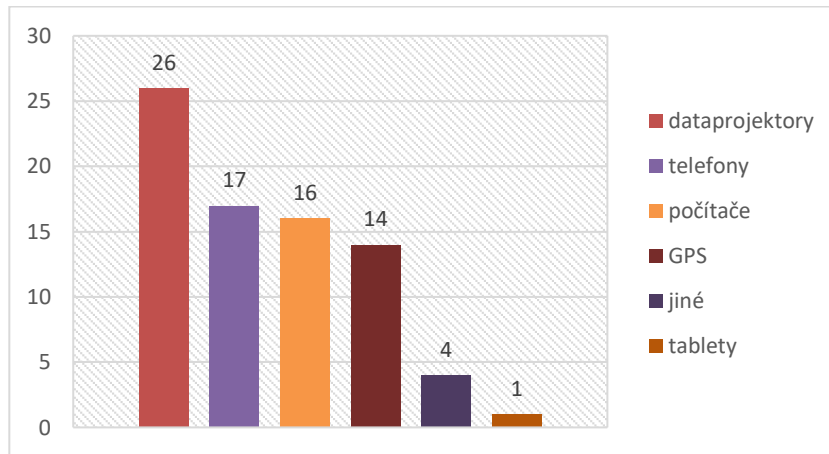
Moderní technologie	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	30	62,5
Ne	18	37,5
Celkem	48	100

Tabulka 20. Moderní technologie

Tato otázka měla pouze dvě možnosti (ano-ne). Respondenti tudíž mohli vybrat jen jednu možnost. Z grafu vidíme, že 62,5 % respondentů uvedlo, že v oddíle používají moderní technologie na hry nebo výuku a 18 respondentů, tj. 37,5 % uvedlo, že je ve své činnosti nevyužívá.

Ze zprůměrovaných výsledků jednotlivých oddílů vyšlo, že 9 turistických oddílů z 13 tj. 69, 2 % opravdu moderní technologie používají a 4 oddíly nikoliv.

25. položka – Jaké? (navazuje na předchozí otázku, pokud jste odpověděli ano nebo zatím o tom přemýšlíme)

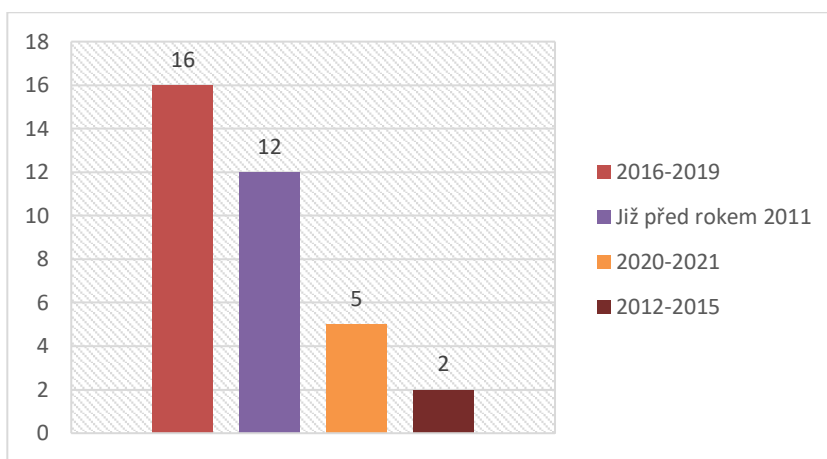
Obrázek 21. Jaké moderní technologie?

Jaké moderní technologie?	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Dataprojektory	26	54,2
Telefony	17	35,4
Počítače	16	33,3
GPS	14	29,2
Jiné	4	8,3
Tablety	1	2,1
Celkem	78	162,5

Tabulka 21. Jaké moderní technologie?

Tato otázka navazuje na předchozí otázku a vyplňovali ji pouze ti respondenti, kteří v předchozí otázce odpověděli „ano“. V této otázce bylo možné vybrat více možností, proto se absolutní četnost nerovná počtu 48 respondentů. Z grafu i z tabulky můžeme vyčíst, že nejčastěji jsou využívány dataprojektory, a to 26 respondenty. Na pomyslném druhém místě respondenti využívají telefony (17 respondentů) a o jediný hlas méně skončily počítače. Někteří respondenti uvedli jiné jako například respondent z oddílu Sihasapa, který napsal, že v oddíle používají ještě drony a 3D tisk.

26. položka – Kdy jste je v oddíle začali používat?

Obrázek 22. Moderní technologie

Rok – moderní technologie	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
2016-2019	16	33,3
Již před rokem 2011	12	25
2020-2021	5	10,4
2012-2015	2	4,2
Celkem	35	72,9

Tabulka 22. Moderní technologie

Tato otázka navazuje na otázku 24. Pokud na ni respondent odpověděl ano a vyplnil i v předchozí otázce jaké moderní technologie v oddíle používají, dostal se až sem.

Tento graf uvádí, že v roce 2016-2019 zařadilo celkem 16 respondentů do své oddílové činnosti moderní technologie, v roce 2020-2021 tomu bylo pouze u 5 případů. Dá se předpokládat, že se tak stalo kvůli nynější pandemické situaci. Pouze 2 respondenti zavedli moderní technologie v rozmezí let 2012-2015. U těchto všech respondentů lze tedy konstatovat, že během posledních 10 let došlo k oživení jejich oddílové činnosti pomocí moderní technologie.

Na druhou stranu u čtvrtiny respondentů (25 %) žádná změna činnosti během 10 let nenastala, poněvadž moderní technologie používali už před rokem 2011, začali je tedy používat již před více jak 10 lety.

Co se týče převodu respondentů na jednotlivé oddíly, tak u 2 oddílů nedošlo k žádné změně, protože moderní technologie používali již před rokem 2011. U zbylých 7 oddílů došlo ke změně v používání moderních technologií.

27. položka – Když si představíte dobu za posledních 10 let, jaký vnímáte rozdíl mezi dětmi? (v chování, tělesném omezení...)

Tato otázka byla otevřená a chtěla jsem díky ní zjistit, jestli vedoucí vnímají nějaký rozdíl mezi dětmi za posledních 10 let. Pro lepší pochopení otázky jsem uvedla dva příklady do závorky za otázku.

37 respondentů se shodlo na tom, že nějaký rozdíl vnímají, ale samozřejmě byli mezi nimi i tací, kteří žádný rozdíl mezi dětmi za 10 let nepocítují (těch bylo celkem 8).

Mezi nejčastěji opakujícími se odpověďmi je horší fyzická zdatnost dětí, problémy s autoritou, vliv moderních technologií na dítě – závislost na nich, větší vulgarita, menší samostatnost, problém se soustředěním a zhýčkanost. Tři respondenti vidí spíš rozdíl v rodičích. Výjimečně se objevovaly odpovědi typu: přibývá „medikovaných“ dětí, nemohu posoudit, nevím nebo menší soutěživost.

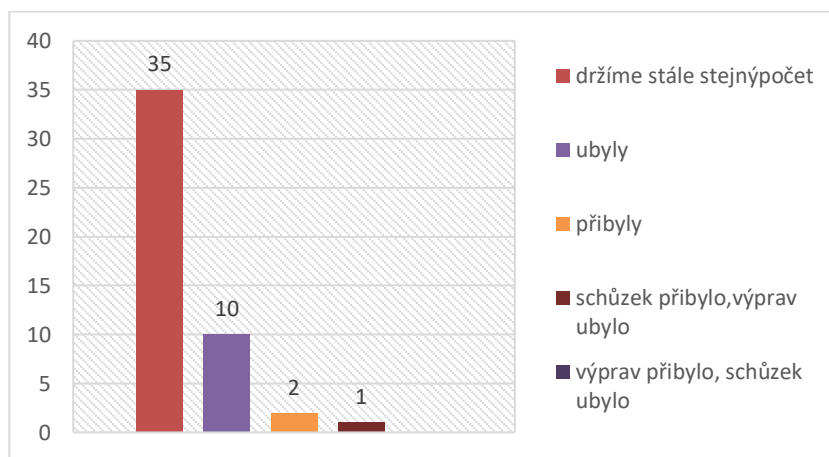
Dva oddíly dokonce uvedly, že zakázaly vozit mobily svým členům na výpravy, neboť byly natolik rušivým elementem.

Pro lepší pochopení kontextu odpovědí uvádím některé příklady:

- „Dnešní děti většinou znají jen počítače a mobily. Děti jsou na nich závislé“ uvedla respondentka z oddílu Bludný kruh
- „Horší schopnost udržet pozornost“ uvedla respondentka z oddílu K.T.O.
- „Myslím si, že dříve jsme byli dlouho dětmi. Dnešní mládež rychle dospívá a hraní si venku na hřišti už není tolik atraktivní jako kdysi. Hodně dětí je zvyklých používat svůj telefon a neumí bez něj trávit čas, což v plno oddílech jsou mobily zakázané (nesmí se vozit na akce...)“ uvedla respondentka z oddílu Průzkumní-Jih.
- „Největší omezení v dětech jsou jejich rodiče-když je rodič v pohodě, tak jsou i děti v pohodě. Úzkostlivý rodič = úzkostlivé dítě“ uvedla respondentka z oddílu Sedmička
- „Dnešní děti jsou často méně fyzicky zdatné, nezvládají základní cviky jako např. dřep a klik, jsou zhýčkané, nesoustředěné, závislé na telefonním displeji, problém s uznáváním autorit a dodržování nastavených pravidel“ uvedl respondent z oddílu Průzkumník-Jih.
- „Děti nemají pokoru, menší soutěživost, spíš je zajímá, jak vypadají než jejich výkon, chodit do oddílu není tak cool jako dříve“ uvedla respondentka z oddílu Čmoudík.

- „Menší mentální výkon, menší ctižádost, vyšší sebevědomí, horší stavba těla, horší koordinace, horší pohybové vlastnosti, nekritické myšlení. Ale dají se stejně zabavit jako dřív, jen to trvá déle a nemůže to být tak náročné jako dřív“ uvedl respondent z oddílu Sihasapa.
- „Zrychlilo se dění kolem nás, největší problém je všemožná masáž reklam a influencerů ... což dětem krade dětství“ uvedl respondent z oddílu BVÚ.
- „Nadměrné využívání telefonů, spíš problém vidím v rodičích, kteří dávají svým dětem velký prostor a moc si je hýčkají“ uvedl respondent z oddílu 30+2.
- Děti jsou obrazem svých rodičů“ uvedl respondent z oddílu Průzkumník-Medvíďata.
- Myslím si, že je důležité uvést i příklady respondentů, kteří uvedli, že se děti za posledních 10 let v jejich očích nezměnili:
- „Děti jsou pořád stejné, jen možnosti se mění“ uvedl respondent z oddílu Průzkumník-Jih.
- „Množina dětí je stále stejná, možná více využívají internet, asi už mají všichni telefon, ale jinak jsou stále stejní“ uvedl respondent z oddílu Sirius
- „Žádný! Děti jsou stále děti a dělají jen to, co jim umožníme. Stále jsou velice adaptabilní a rychle si zvykají na změny“ uvedl respondent z oddílu Průzkumník-Jih.
- „Nevnímám rozdíl“ uvedl respondent z oddílu BVÚ

28. položka – Jak byste charakterizovali vývoj vašich schůzek a výprav za posledních 10 let?

Obrázek 23. Vývoj schůzek a výprav

Vývoj schůzek a výprav	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Držíme stále stejný počet	35	72,9
Ubyly	10	20,8
Přibyly	2	4,2
Schůzek přibylo, výprav ubylo	1	2,1
Výprav přibylo, schůzek ubylo	0	0
Celkem	48	100

Tabulka 23. Vývoj schůzek a výprav

Podle grafu a tabulky můžeme určit, že více jak 72,9 % respondentů nemá pocit, že by se jejich počet oddílových schůzek a výprav za posledních 10 let nějak výrazně změnil. Spíš mají pocit, že v tomto ohledu dochází ke stagnaci. Deset respondentů, tj. 20,8 % má naopak pocit, že v jejich oddíle došlo k úbytku jak schůzek, tak výprav. Jen dva respondenti vnímají, že v jejich oddílech došlo naopak ke zvýšení počtu schůzek i výprav. A pouze 1 respondent má pocit, že schůzek během 10 let přibylo, ale zato výprav ubylo.

Ze zprůměrovaných odpovědí jednotlivých oddílů je zřejmé, že u 9 oddílů z 13 (69,2 %) nedošlo během posledních 10 let k žádné změně výprav a schůzek, u 3 oddílů (23,1 %) došlo k úbytku a u 1 oddílu došlo ke zvýšení počtu schůzek a výprav.

29. položka – Jak se změnila náplň ve vašem oddíle za posledních 10 let?

U této otevřené otázky měli respondenti možnost zhodnotit, jak se jejich činnost v oddíle za posledních 10 let změnila. Tuto otázku budu vyhodnocovat z pohledu jednotlivých oddílů, nikoliv z pohledů jednotlivých respondentů.

Nejčastější jednotnou odpovědí na tuto otázku byla změna ve psaní kronik, 5 ostravských turistických oddílů z 13 od ní během 10 let opustilo – už ji nepíší. Oddíl Paprsek ji pouze převedl do elektronické podoby, oddíl Sirius ji během 10 let znovu obnovil, stejně tak oddíl 30+2, tento oddíl ji začal znovu psát přesněji až během pandemické situace v České republice. Další celkem častou jednotnou odpovědí (uvedly 4 oddíly) je zjednodušení náročnosti výprav, akcí a her, oddíl K.T.O. uvádí i zjednodušení teoretických dovedností. Také 4 oddíly uvedly, že začaly více jezdit i společné akce a srazy s ostatními oddíly.

Nyní uvedu příklady jednotlivých oddílů, u kterých došlo k výrazné změně činnosti a které by mohly další oddíly inspirovat.

Oddíl K.T.O. začal organizovat nejrůznější výzvy přes sociální sítě a došlo u něj k úbytku výprav pod stany a do chat bez elektřiny, tento úbytek kompenzuje akcemi do škol.

Oddíl Buntaranta zavedl víkend s hendikepovanými kamarády, filmový víkend a neformální vzdělávání svých členů.

Oddíl Čmoudík zařadil do své činnosti nové sportovní aktivity jako ferraty, diskogolf, lyže, běžky, lodě a kola. Také se se svými členy častěji vydává do zahraničí a pořádají pravidelně akce v tělocvičnách.

Oddíl 30+2 zavedl schůzky pouze pro nováčky a akce a schůzky pro starší členy oddílu.

Oddíl BVÚ zařadil do své činnosti také nové moderní prvky jako paintball, florbal, hokej, lasergame a aquapark nebo výpravy pro rodiče a členy. Bohužel u něj došlo také k úbytku akcí pod stan a do chat, také má méně povinných výprav a více volitelných, než tomu bývalo.

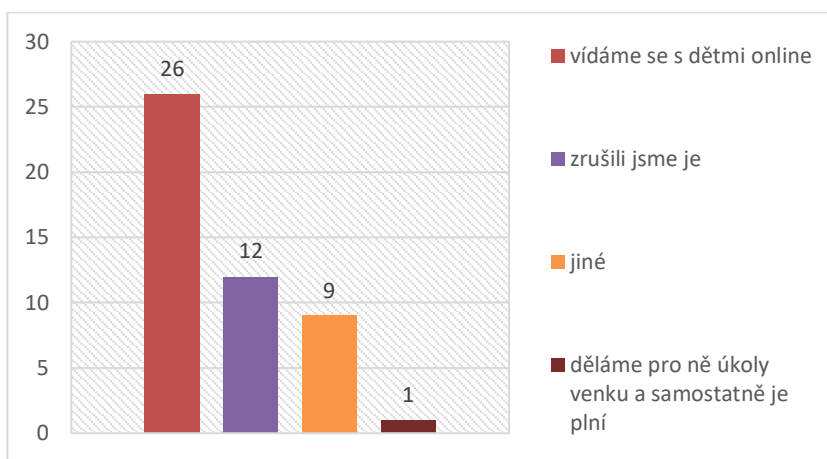
Oddíl Sirius začal nově pořádat jarní a putovní tábory. Putovní tábory se konají vždy po letním táboře. Také začal pořádat tematické výpravy pro své členy a rozdávat jim tzv. „důkazek“, což je fotka z dané akce s popisem.

Oddíl Průzkumník-Jih zařadil do své činnosti také rozmanitější programy jako lasergame, trampolínové centrum, aquapark a lodě. Nově začal pořádat cykloputůvek

pro své členy a akce zaměřené na sbírání odpadků z přírody. Avšak taky se mu nevyhnulo snížení počtu výprav pod stany a výšlapů nebo přizpůsobení programu pro mladší děti na úkor starších členů.

Aby nedošlo k mýlce, že všichni respondenti odpověděli, že činnost se za posledních 10 let změnila, tak uvádím počty a odpovědi respondentů, kteří tento názor nesdílí. Podle 7 respondentů vše zůstalo při starém, nic se nezměnilo a 5 respondentů uvedlo, že neví. Od dvou respondentů jsem dostala odpověď, že jsou spíše tradicionalisté a konzervativní v tomto ohledu a že se snaží činnost nikterak neupravovat a vést ji po staru.

30. položka – Jakým způsobem vedete schůzky v čase Covidu?

Obrázek 24. Schůzky v době Covidu-19

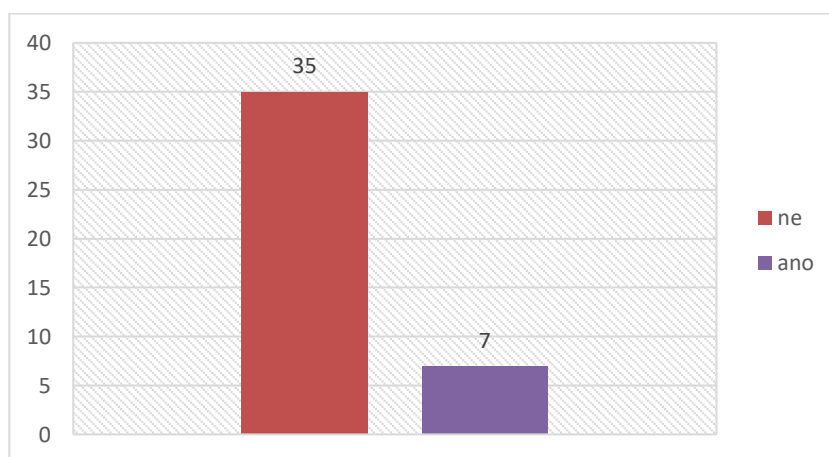
Schůzky v době Covidu	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Vídáme se s dětmi online	26	54,1
Zrušili jsme je	12	25
Jiné	9	18,8
Děláme pro ně úkoly venku a samostatně je plní	1	2,1
Celkem	48	100

Tabulka 24. Schůzky v době Covidu-19

Z tabulky a z grafu můžeme vyčíst, že více jak polovina dotazovaných, tj. 54,1 % (26 respondentů) uvedlo, že se s dětmi snaží mít online schůzky. 12 respondentů bohužel muselo konstatovat, že je zrušili. Někteří respondenti vyplnili i možnost „jiné“, celkem jich bylo 9. Jeden respondent z oddílu BVÚ uvedl, že občas pro děti vymyslí i nějaký ten úkol na ven a ony ho pak samostatně plní, 2 respondenti z oddílu 30+2 uvedli, že v této době využívají rozmístěné QR kódy ve městě, které následně slouží dětem jako orientáček nebo že dětem zadají nějaké online úkoly, které následně venku samostatně plní. Respondent z oddílu Čmoudík uvádí, že zprvu měli schůzky online, ale že je kvůli malé účasti nakonec zrušili. Zbytek respondentů uvádí to stejné jako respondent z BVÚ, jen to více dopodrobna rozepsali.

Když vztáhneme výše uvedené výsledky na jednotlivé oddíly, vyjde nám, že 5 oddílů schůzky zrušily tj. 38,5 %, 4 oddíly je mají pouze v online podobě, 4 oddíly je mají jak online, tak pro děti připravují i program venku a pouze 1 oddíl připravuje program pro své členy venku.

31. položka – Vidíte nějaká pozitiva na tomto online způsobu?

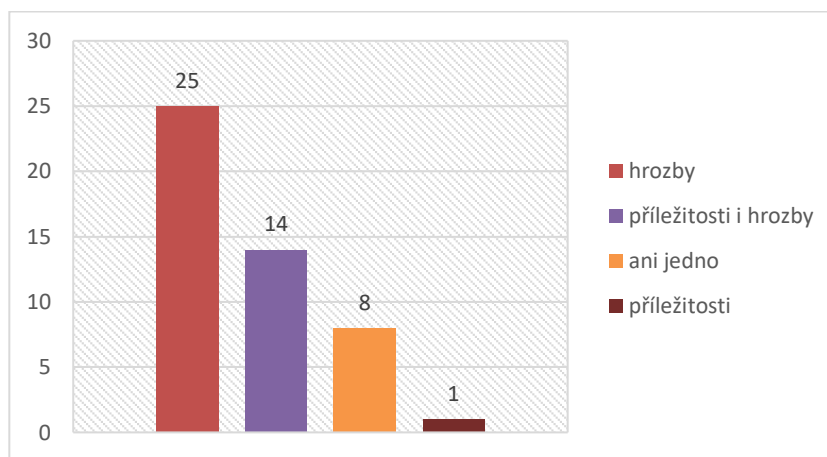
Obrázek 25. Pozitiva online přístupu

Pozitiva online přístupu	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ne	35	72,9
Ano	7	14,6
Celkem	42	87,5

Tabulka 25. Pozitiva online přístupu

Tato otázka měla pouze dvě možnosti (ano-ne) a respondenti museli vybrat jednu z nich. Jak můžeme vidět z grafu, více jak polovina, v tomto případě 72,9 % respondentů, odpověděla, že tento online způsob nemá žádná pozitiva. Zato 7 respondentů z toho 4 z oddílu Sedmička odpovědělo, že tento online způsob má nějaká pozitiva. Bohužel 6 respondentů se mi k této otázce nevyjádřilo.

32. položka – Vidíte příležitosti nebo hrozby pro budoucí existenci oddílu v důsledku Covidu 19?

Obrázek 26. Příležitosti nebo hrozby v důsledku Covidu-19

Příležitosti nebo hrozby v důsledku Covidu	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Hrozby	25	52,1
Příležitosti i hrozby	14	29,1
Ani jedno	8	16,7
Příležitosti	1	2,1
Celkem	48	100

Tabulka 26. Příležitosti nebo hrozby v důsledku Covidu-19

Z grafu i z tabulky můžeme vidět, že 25 respondentů (52,1 %) uvedlo, že tento výpadek ohrožuje existenci oddílu. Čtrnáct respondentů v tom vidí jak hrozby, ale také příležitosti pro oddíl. A pouze jediný vedoucí si myslí, že Covid-19 přinese příležitost pro oddíly bez žádné hrozby. Upřímně mě překvapilo, že 8 respondentů uvedlo, že nemají pocit, že by tato odmlka v oddílové činnosti mohla mít nějaký dopad na fungování nebo existenci oddílů.

Ze zprůměrovaných odpovědí jednotlivých oddílů vyplývá, že 7 oddílů tj. 53,8 % vidí pouze hrozby v důsledku Covidu-19, 5 oddílů vidí jak příležitosti, tak hrozby a pouze u 1 oddílu jsem došla k závěru, že nevnímá ani jedno.

33. položka – Jaké konkrétní příležitosti nebo hrozby? (navazuje na předchozí otázku, pokud jste vyplnili příležitosti/hrozby)

Zde měli respondenti možnost vypsát konkrétní příležitosti a hrozby Covidu-19, které by mohly ovlivnit existenci turistických oddílů mládeže. Na tuto otázku odpovídali pouze respondenti, kteří v předešlé otázce odpověděli buď příležitosti, hrozby nebo příležitosti i hrozby. Z předchozí tabulky můžeme vidět, že respondenti si spíše myslí, že Covid-19 ohrožuje existenci turistických oddílů (celkem 39 respondentů) než že by jim poskytl nějakou novou příležitost (15 respondentů).

Mezi nejčastěji uváděné hrozby můžeme zařadit ztrátu členské základny – ztráta členů (uvedli respondenti z 8 oddílů) a ztrátu sociálních vazeb jak mezi dětmi, tak i ve vztahu vedoucí-dítě (uvedli respondenti z 6 oddílů). Poté se objevovaly ještě docela často odpovědi typu ztráta jednoho roku oddílové činnosti (uvedli respondenti ze 3 oddílů), ztráta zájmu o oddíl a nalezení nových zájmů (uvedli respondenti ze 2 oddílů) a problém s nábořem nových členů (uvedli respondenti ze 2 oddílů). Výjimečně se vyskytovaly obavy a hrozby typu ztráta vedoucích, upadnutí do jakési formy letargie, fyzické zhoršení, rezignace dětí na pobyt venku, ochuzení o spoustu zážitků a zkušeností, zlenivění dětí a ztráta oddílových pravidel a návyků u současných členů.

Někteří respondenti (celkem 15) vidí, že tato doba může oddílům přinést i nové příležitosti. Mezi nejčastějšími odpověďmi na příležitosti bylo uvedeno, že se děti budou těšit na své oddílové kamarády a na čas strávený s oddílem v přírodě, až opatření pominou (7 respondentů), příležitost se naučit nové věci – bohužel už je respondenti neupřesnili (2 respondenti) a naučení se nových věcí – práce s web kamerou, příprava online programů a rozvoj e-práce (3 respondenti). Jeden respondent uvedl, že díky této pandemické situaci oddíly aspoň poznají, kdo jsou jejich „držáci“ neboli děti, které oddíl opravdu naplňuje a baví, a i po této roční pauze budou znovu aktivní a kdo naopak ne. Další respondent vidí příležitost k nabrání nových členů do oddílu a poslední naději, že se rodiče upnou na turistické oddíly, jako ke správné volbě ohledně trávení volného času pro jejich potomky.

34. položka – Postřehy respondentů

V poslední otázce jsem dala respondentům možnost se vyjádřit k mému dotazníku, jak na ně působil, zda tam něco chybělo, jednoduše mi zde mohli napsat, cokoliv je napadlo. Někteří tohoto prostoru využili, jiní nikoliv. Nebudu zde uvádět celkový výběr z odpovědí, protože některé komentáře byly soukromého charakteru, ale zmíním sem ty komentáře, které obsahovaly zajímavé podněty nebo šlo o připomínky k mému dotazníku.

Čtyři respondenti uvedli, že jim chybělo více možností u otázek 7, 9 a 17. Respondent z oddílu BVÚ mi dal zajímavý podnět k zamyšlení „k zamyšlení: proč v Čechách mají přeplněné oddíly a musí odmítat děti a Morava je jako zakletá, pořád bojuje s nedostatkem dětí, snad kromě Skautu, tam proběhla masivní reklama v TV“. Jiný respondent z oddílu 30+2 předpokládá návratnost stávajících členů pouze z 60 %. A dalšímu respondentu z 30+2 oddílu chyběl v mém dotazníku větší důraz na vztah vedoucí-rodič.

5.2 SWOT analýza činnosti turistických oddílů

Tato analýza byla sestavena z odpovědí, které respondenti uvedli do dotazníkového šetření. Jde o analýzu silných a slabých stránek, kterých jsou si respondenti vědomi a o analýzu příležitostí a hrozeb pro ostravské turistické oddíly.

SWOT analýza vývoje činnosti turistických oddílů mládeže ČR ve městě Ostrava za posledních 10 let	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> - Zařazování nových, netradičních aktivit a sportů - Pozitivní vliv na dítě - Zařazování moderních technologií - Možnost vzdělávání od asociace TOM 	<ul style="list-style-type: none"> - Úbytek dětí a vedoucích - Zařazování odzkoušených her - Tradicionalisté
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> - Vyzkoušení si nových věcí díky Covidu-19 - Zapálení členů pro oddíl 	<ul style="list-style-type: none"> - Zavření v důsledku Covidu-19 - Velká nabídka volnočasových kroužků - Špatná propagace

Tabulka 27. SWOT analýza

6 Diskuse

Má bakalářská práce je rozdělena na dvě základní části: teoretickou a praktickou.

V teoretické části šlo o sepsání přehledu jednotlivých poznatků týkajících se turistického oddílu. Proto byly vybrány pojmy jako turistika, volný čas, dítě a mládež, hra a další. Nejvíce mě z této části zaujal počet turistických oddílů ve městě Ostrava a celkově v Moravskoslezském kraji.

Podle Asociace turistických oddílů mládeže (2021a) je na území města Ostravy přes 20 turistických oddílů, což na jedno město je opravdu dost. V Moravskoslezském kraji je dokonce něco málo přes 50 turistických oddílů. Dle mého názoru počet dětí, které chodí do ostravských turistických oddílů ovlivňuje právě výše zmíněný počet turistických oddílů, které se na území města Ostravy vyskytují. Dále počet dětí může hodně ovlivnit i velmi bohatá nabídka jiných volnočasových nebo sportovních kroužků či turistických oddílům podobné organizace, například skaut (tyto odpovědi uvedli respondenti v položce č. 20).

Co se týče praktické části, dotazník jsem rozdělila do tří na sebe logicky navazujících částí.

V první části jsem se chtěla o respondentech něco dozvědět a udělat si o nich obrázek. Proto jsme zařadila otázky typu váš věk, jak dlouho jste v oddíle, ...

Druhá část byla zaměřená na první dílčí cíl neboli jaký vliv má turistický oddíl mládeže na mladou generaci dětí. Zajímalo mě, jestli vedoucí hodnotí, že oddíl je pro děti stále zajímavý a má jim co přinést. V této části jsem kromě jiných otázek zařadila také 2 podobné po sobě následující otázky, jen pokaždé na někoho jiného zacílené. První otázka byla, v čem si vedoucí myslí, že oddíl má na děti pozitiva a hned v následující otázce jsem vedoucím dala na výběr, co oddíl přinesl jim samotným. Tím jsem si potvrdila odpovědi respondentů týkající se vlivu oddílů. Také jsem se v této části vyptávala na vzdělávání od asociace TOM, neboť si myslím, že je to další věc, co oddíl může dát dětem – nové znalosti.

Třetí část byla zaměřená na hlavní a druhý dílčí cíl mé bakalářské práce. Tudiž na vývoj činnosti turistických oddílů mládeže a na vývojové trendy, které se v tomto období objevily.

Tato část byla pro mě nejzajímavější, neboť jsem před výzkumem neměla sebemenší očekávání, jak oddíly zhodnotí svoji činnost za posledních 10 let. Hodně mě překvapilo, že všichni respondenti, tedy až na jednoho, hrají s dětmi hry

odzkoušené, tudíž se vedoucí nedají považovat v této oblasti hry za inovátory. Co se týče náplně schůzek a výprav, někteří respondenti (celkem 9) uvedli, že žádné změny nevnímají nebo neví. Naopak zbytek respondentů uvedlo, že jejich náplň se nějakým způsobem změnila. Uváděli například, že zařazují schůzky čistě pro nováčky oddílu nebo naopak pro starší děti, také postupně dochází k zařazování nových rozmanitých sportů či aktivit do činnosti nebo k využívání moderních technologií u programů nebo u učení. Některé oddíly v době Covidu-19 začaly s online schůzkami, jiné připravují hry pro děti venku, například za pomoci QR kódů.

Mezi vývojové trendy v této oblasti jsem zařadila právě výše zmíněné rozmanité sporty a aktivity, dále online schůzky a práci s QR kódy nebo mnohem častěji organizované hromadné akce a srazy.

Nedostatky své práce vidím převážně v množství otázek, které jsem do dotazníku umístila, v nezkušenosti psát takto obsáhlou práci a ve svém špatném time managementu. Při vyhodnocování otázek jsem totiž nabyla dojmu, že ne všechny odpovídají na mé cíle práce. Ale po hlubším zamyšlení jsem došla k závěru, že právě díky těm ne úplně přesně mířeným otázkám se mohl respondent aspoň zamyslet a dojít k zajímavým úvahám. Jako příklad uvedu otázku č. 27 zabývající se rozdílem dětí za posledních 10 let. Mnoho respondentů mi vyjmenovalo, jak se děti v jejich očích změnilo, ale někteří následně v položce č. 29 uvedli, že se jejich náplň v oddíle vůbec nezměnila nebo že zůstala stejná. Což mě přivádí k otázce, zda oddíl může být pro děti stále zajímavý, když se náplň během posledních 10 let u některých respondentů nezměnila? Podle otázky č. 19 týkající se změny počtu dětí, nejspíš nemůže, proč by jinak v oddílech ubývalo dětí? Samozřejmě chápu, že toto nebude jediný důvod k úbytku dětí, podle respondentů za to můžou i další jak vnitřní, tak vnější vlivy (položka č. 20).

Také si myslím, že by mohlo být zajímavé tento výzkum znovu zopakovat, ale tentokrát na členech jednotlivých oddílů, nikoliv na vedoucích, a následně tyto dva výzkumy mezi sebou porovnat. Přece jenom děti a mládež mohou vidět jednotlivé otázky z jiného úhlu pohledu. Samozřejmě jsem si vědoma, že období 10 let, by bylo pro tento navazující výzkum příliš dlouhé, neboť si nemyslím, že by děti a mládež byly schopné tak dlouhý časový rozptyl zhodnotit z pozice pouze člena oddílu.

7 Závěry

Bakalářská práce se věnuje tématu vývoje ostravských turistických oddílů mládeže za posledních deset let a zároveň poukazuje na vliv turistických oddílů mládeže na mladou generaci dětí a na vývojové trendy v této oblasti.

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zhodnotit vývoj činnosti ostravských turistických oddílů mládeže ČR za posledních 10 let. Tento hlavní cíl jsem zkoumala skrz dvě hlavní kritéria (personální zajištění a programovou vybavenost). Podle odpovědí jednotlivých respondentů můžu konstatovat, že činnost v ostravských oddílech se opravdu za dobu 10 let změnila. Neboť z výsledků vyplývá, že:

Počet dětí v ostravských turistických oddílech mládeže převážně velmi nebo mírně klesnul a počet vedoucích se také snížil nebo u některých oddílů došlo ke stagnaci.

U programové vybavenosti u ostravských turistických oddílů můžu potvrdit, že určitě došlo ke změnám za posledních deset let, jen ne vždy k tak výrazným. Vedoucí turistických oddílů zavedli nové moderní prvky, které děti motivují k chození do oddílů, také více jak polovina oddílů zavedla moderní technologie do své činnosti, u více jak třetiny oddílů došlo k ukončení psaní kronik a začaly se objevovat změny typu: společné výpravy s ostatními oddíly nebo kamarády nebo nové netradiční sportovní aktivity.

U vývoje počtů schůzek a akcí za období posledních 10 let nedošlo skoro k žádným změnám u více jak poloviny oddílů, u her můžu konstatovat, že oddíly používají pouze hry odzkoušené a co se týče výjezdů do zahraničí, tak došlo ke změně pouze u 5 oddílů.

Dílními cíli výzkumu bylo zjistit, jaké vývojové trendy se v této oblasti objevily a jaký vliv má turistický oddíl na dítě. Z výsledků vyplývá:

Co se týče vývojových trendů, tak můžu potvrdit, že oddíly zapojují do své činnosti čím dál tím více rozmanitých sportů ať, už jde o ferraty, lodě, kola nebo běžky, dále také zábavné aktivity jako paintball, diskogolf, laser game, trampolínové centrum či aquaparky. V rámci oddílových akcí dochází častěji k hromadným srazům a akcím, například s hendikepovanými dětmi nebo s jinými oddíly. Během pandemické situace některé oddíly zavedly online schůzky a začaly využívat QR kódy.

U druhého dílního cíle můžu rovněž konstatovat, že oddíly opravdu ovlivňují mladou generaci dětí, a to pozitivně. Přináší dětem a mládeži samostatnost, sebedůvěru,

nové zážitky a uvědomění si vlastních kvalit, učí je týmové spolupráci a komunikaci v kolektivu. Díky oddílům děti posouvají své hranice, získávají kamarády na celý život, vytváří si pozitivní vztah k přírodě a učí se novým dovednostem.

Můžu tedy říct, že po vyhodnocení výsledků dotazníku došlo k naplnění hlavního i dílčích cílů mé bakalářské práce. Došlo tedy k zhodnocení vývoje činnosti turistických oddílů mládeže za posledních 10 let, také byl vyhodnocen vliv turistického oddílu na mladou generaci dětí a sepsány jednotlivé vývojové trendy z této oblasti.

8 Souhrn

Bakalářská práce se zabývá tématem vývoje Turistických oddílů mládeže ČR ve městě Ostrava. Je rozdělená na dvě části: teoretickou a praktickou.

Teoretická část mé bakalářské práce se zaměřuje na přehled poznatků, ve které vymezují pojmy související s turistickými oddíly mládeže, dobou za posledních 10 let a městem, ve kterém turistické oddíly působí. Mezi tyto pojmy patří turistika, hra, dítě a mládež a také se tato práce zabývá postmoderní společností a městem Ostrava. Teoretická část byla zpracována z nastudované odborné literatury.

Praktická část mé bakalářské práce obsahuje dotazníkové šetření, které probíhalo od 11. 3. 2021 do 23. 3. 2021. Celkem elektronický dotazník vyplnilo 48 vedoucích ze 13 ostravských turistických oddílů. Na základě výsledků dotazníku byl zhodnocen vývoj činností turistických oddílů mládeže ČR, také vyhodnoceno, jaké vývojové trendy se v této oblasti objevily a jaký vliv má oddíl na mladou generaci dětí. Výsledky jsou znázorněny pomocí grafů a tabulek a následně doplněny slovním popisem.

9 Summary

The bachelor thesis deals with the topic of the development of tourist youth troops in Ostrava city in the Czech Republic. It is divided into two parts: theoretical and practical.

The theoretical part of my bachelor thesis is focused on theoretical knowledge, where I defined terms related to youth tourist groups, time of the last ten years, and Ostrava city. These terms include tourism, play, child, and youth. Also, this bachelor thesis deals with postmodern society and Ostrava city. The theoretical part was processed from the scientific literature.

The practical part includes a questionnaire which took place from 11. 3. 2021 to 23. 3. 2021. The online questionnaire was filled in by a total of 48 instructors from 13 tourist troops from Ostrava. Based on the results of the questionnaire, the development of tourist activities has been evaluated. There was also evaluated which developmental trends have been appeared and what effect has the tourist troops on the young generation of children. The results are shown by graphs and tables and then accompanied by verbal description

10 Referenční seznam

Asociace TOM. (2016). *Velká kniha o Tomících*. Roztoky u Prahy: Asociace TOM.

Asociace turistických oddílů mládeže. (2021a). *Oddíly Asociace TOM*. Retrieved 18. 4. 2021 from the World Wide Web: <https://www.a-tom.cz/kontakt/oddily>

Asociace turistických oddílů mládeže. (2021b). *Co je Asociace TOM?*. Retrieved 25. 3. 2021 from the World Wide Web: <https://www.a-tom.cz/asociace-tom/co-je-asociace-tom>

Asociace turistických oddílů mládeže. (2021c). *Organizační struktura*. Retrieved 17. 4. 2021 from the World Wide Web: <https://www.a-tom.cz/asociace-tom/organizacni-struktura>

Asociace turistických oddílů mládeže. (2021d). *Vzdělávání-akce*. Retrieved 2. 4. 2021 from the World Wide Web: <https://vzdelavani.a-tom.cz/vzdelavaci-akce>

Asociace turistických oddílů mládeže. (2021e). *Letní táborové školy*. Retrieved 2. 4. 2021 from the World Wide Web: <https://lts.a-tom.cz/>

Asociace turistických oddílů mládeže. (2021f). *Dokumenty-stanovy a registrace*. Retrieved 16. 4. 2021 from the World Wide Web: <https://www.a-tom.cz/asociace-tom/dokumenty-stanovy-a-registrace>

Asociace turistických oddílů mládeže. (2021g). *Dokumenty-stanovy a registrace [Aktuální stanovy ke stažení]*. Retrieved 20. 4. 2021 from the World Wide Web: <https://www.a-tom.cz/asociace-tom/dokumenty-stanovy-a-registrace>

Bošítková, S. (2004). *Vysokohorská turistika*. Praha: Grada Publishing.

Červinka, J. (2017). *Hurá na tábor!: táborové náměty, hry a příroda*. Praha: Portál.

Chráška, M. (2016). *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu* (2nd ed.). Praha: Grada.

Disman, M. (2000). *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele* (3rd ed.). Praha: Karolinum.

Epravo. (2021). *Občanské sdružení versus spolek dle nového občanského zákoníku*. Retrieved 17. 4. 2021 from the World Wide Web: <https://www.epravo.cz/top/clanky/obcanske-sdruzeni-versus-spolek-dle-noveho-obcanskeho-zakoniku-100418.html>

- Ferjenčík, J. (2000). *Úvod do metodologie psychologického výzkumu: jak zkoumat lidskou duši*. Praha: Portál.
- Filipcová, B. (1967). *Člověk, práce, volný čas* (2nd ed.). Praha: Svoboda.
- Gavora, P. (2010). *Úvod do pedagogického výzkumu* (2nd ed.). Brno: Paido.
- Hájek, B. (2004). *Děti, vedoucí, volný čas*. Praha: Institut dětí a mládeže MŠMT ČR.
- Hájek, B., Hofbauer, B., & Pávková, J. (2011). *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy* (2nd ed.). Praha: Portál.
- Hendl, J. (2005). *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál.
- Hodaň, B. (2002a). Volný čas a jeho současné problémy: sborník příspěvků přednesených na vědeckém symposiu v Olomouci, ve dnech 20. a 21. května 2002. In J. Němec (Ed.), *Hra a volný čas v 21. století* (pp. 83-91). Olomouc: Hanex.
- Hodaň, B. (2002b). Volný čas a jeho současné problémy: sborník příspěvků přednesených na vědeckém symposiu v Olomouci, ve dnech 20. a 21. května 2002. In T. Čech (Ed.), *Volnočasové aktivity dětí mladšího školního věku na počátku 21. století* (pp. 96-102). Olomouc: Hanex.
- Hofbauer, B. (2004). *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál.
- Hradečná, M., Pařízek, V., Hejlová, H., Nešpor, K., Dvořáček, J., Kuranda, J., Pavlíková, A., & Růžička, R. (1995). *Vybrané problémy sociální pedagogiky* (Praha: Kar).
- Hrkal, J., & Hanuš, R. (2002). *Zlatý fond her II* (3rd ed.). Praha: Portál.
- Huizinga, J. (1971). *Homo ludens: o původu kultury ve hře* (J. Vácha, Trans.). Praha: Mladá fronta. (Original work published 1938)
- Ježek, V., & Jiráček, J. (2014). *Média a my*. Praha: Akademie múzických umění v Praze.
- Jiráček, J., & Köpplová, B. (2007). *Média a společnost: stručný úvod do studia médií a mediální komunikace* (2nd ed.). Praha: Portál.
- Jirásek, I. (2008). *Zlatý fond her I: hry a programy připravené pro kurzy Prázdninové školy Lipnice*. Praha: Portál.
- Knotová, D. (2011). *Pedagogické dimenze volného času*. Brno: Paido.
- Kudy z nudy. (2021). *Ostrava*. Retrieved 18. 4. 2021 from the World Wide Web: <https://www.kudyznudy.cz/kam-pojedete/severni-morava-a-slezsko/ostravsko/ostrava>
- Kubátová, H. (2013). *Sociologický výzkum pro andragogy: studijní text pro kombinované studium*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

Langmeier, J., & Krejčířová, D. (1998). *Vývojová psychologie*. Praha: Grada Publishing.

Lipovetsky, G. (2001). *Éra prázdnoty: Úvahy o současném individualismu* (H. Beguivinová Trans.). (2nd ed.). Praha: Prostor. (Original work published 1983)

Ministerstvo zdravotnictví České republiky. (2020a). *V České republice jsou první tři potvrzené případy nákazy koronavirem*. Retrived 23. 4. 2021 from the World Wide Web: https://koronavirus.mzcr.cz/v-ceske-republice-jsou-prvni-tri-potvrzene-pripady-nakazy-koronavirem/?fbclid=IwAR3dhM5zcO_stxaQRJT0i9K2va7XlPaHM6V4A_5axYqLouzt6nXFyAyT5Hg

Ministerstvo zdravotnictví České republiky. (2020b). *V souvislosti s vyhlášením nouzového stavu se zakazují akce s účastí přesahující více než 30 osob, omezuje se také přítomnost veřejnosti ve vybraných zařízeních*. Retrived 27. 4. 2021 from the World Wide Web: <https://koronavirus.mzcr.cz/v-souvislosti-s-vyhlasenim-nouzoveho-stavu-se-zakazuji-akce-s-ucasti-presahujici-vice-nez-30-osob-omezuje-se-take-pritomnost-verejnosti-ve-vybranych-zarizenich/>

Ministerstvo zdravotnictví České republiky. (2020c). *Vláda zrychlila scénář uvolňování mimořádných opatření, od pondělí mohou otevřít větší provozovny*. Retrived 27. 4. 2021 from the World Wide Web: <https://koronavirus.mzcr.cz/vlada-zrychlila-scenar-uvolnovani-mimoradnych-opatreni-od-pondeli-mohou-otevrit-vetsi-provozovny/>

Ministerstvo zdravotnictví České republiky. (2020d). *Vláda schválila pravidla rozvolňování mimořádných opatření od 11. května, nouzový stav platí do 17. května*. Retrived 27. 4. 2021 from the World Wide Web: <https://koronavirus.mzcr.cz/vlada-schvalila-pravidla-rozvolnovani-mimoradnych-opatreni-od-11-kvetna-nouzovy-stav-plati-do-17-kvetna/>

Ministerstvo zdravotnictví České republiky. (2020e). *Od července budou platit přísná protiepidemická opatření už jen v některých částech Moravskoslezského kraje*. Retrived 27. 4. 2021 from the World Wide Web: <https://koronavirus.mzcr.cz/od-cervence-budou-platit-prisna-protiepidemicka-opatreni-uz-jen-v-nekterych-castech-moravskoslezskeho-kraje/>

Ministerstvo zdravotnictví České republiky. (2020f). *Vláda kvůli šíření epidemie covid-19 omezí sportovní, kulturní a společenské akce, činnost úřadů i škol, rodičům prodlouží ošetřovné*. Retrived 27. 4. 2021 from the World Wide Web:

<https://koronavirus.mzcr.cz/vlada-kvuli-sireni-epidemie-covid-19-omezi-sportovni-kulturni-a-spolecenske-akce-cinnost-uradu-i-skol-rodicum-prodlouzi-osetrovne/>

Ministerstvo zdravotnictví České republiky. (2020g). *Vláda rozhodla o dalším zpřísnění preventivních opatření proti šíření nemoci covid-19*. Retrieved 27. 4. 2021 from the World Wide Web: <https://koronavirus.mzcr.cz/vlada-rozhodla-o-dalsim-zprisneni-preventivnich-opatreni-proti-sireni-nemoci-covid-19/>

Moravskoslezský kraj. (2015). *Ostrava*. Retrieved 18. 4. 2021 from the World Wide Web: <http://www.moravsko-slezsky-kraj.cz/ostrava>

Němec, J. (2002). *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido.

Neuman, J., Ďoubalík, P., Šafránek, J., Vomáčko, L., Boštíková, S., & Brtník, J. (2000). *Turistika a sporty v přírodě*. Praha: Portál.

Oficiální web města Ostravy k životnímu prostředí. (2021a). *Chráněná krajinná oblast Poodří*. Retrieved 18. 4. 2021 from the World Wide Web: <https://zdravaova.cz/chranena-krajinna-oblast-poodri/>

Oficiální web města Ostravy k životnímu prostředí. (2021b). *Důl Trojice, Petr Bezruč a halda Ema*. Retrieved 18. 4. 2021 from the World Wide Web: <https://zdravaova.cz/dul-trojice-petr-bezruc-a-halda-ema/>

Ondráček, J., & Hřebíčková, S. (2007). *Cykloturistika*. Brno: Masarykova univerzita.

Ostrava!!!. (2016). *O Ostravě*. Retrieved 18. 4. 2021 from World Wide Web: <https://www.ostrava.cz/cs/o-meste>

Pávková, J., Hájek, B., Hofbauer, B., Hrdličková, V., & Pavlíková, A. (2002). *Pedagogika volného času* (3rd ed.). Praha: Portál.

Petrusek, M. (2006). *Společnosti pozdní doby*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON.

Plevová, I. (2006). *Kapitoly z vývojové psychologie* [Vysokoškolská skripta]. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Pedagogická fakulta.

Průcha, J. (2014). *Andragogický výzkum*. Praha: Grada.

Říčan, P. (2004). *Cesta životem*. Praha: Portál.

Říčan, P., & Pithartová, D. (1995). *Krotíme obrazovku: jak vést děti k rozumnému užívání médií*. Praha: Portál.

Sovák, M. (1985). *Biologické základy učení* [Vysokoškolská skripta]. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, Pedagogická fakulta.

- Šerák, M. (2009). *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál.
- Šimíčková-Čížková, J., Binarová, I., Holásková, K., Petrová, A., Plevová, I., & Pugnerová, M. (2010). *Přehled vývojové psychologie* (3rd ed.). Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Šimková, E. (2008). *Management a marketing v praxi neziskových organizací* (3rd ed.). Hradec Králové: Gaudeamus.
- Slavík, J. (2014). *Marketing a strategické řízení ve veřejných službách: jak poskytovat zákaznický orientované veřejné služby*. Praha: Grada.
- Slepičková, I. (2000). *Sport a volný čas*. Praha: Karolinum.
- Turistický závod. (2020). *Turistický závod*. Retrieved 26. 3. 2021 from World Wide Web: <http://www.turisticky-zavod.cz/>
- Theuer, V. (1988). *Turistický oddíl mládeže*. Praha: Olympia.
- Vattimo, G. (2013). *Transparentní společnost* (A. Kosík, Trans.). Praha: Rubato. (Original work published 1989)
- Veřejný rejstřík a Sbírka listin. (2015a). *Sbírka listin*. Retrieved 15. 4. 2021 from World Wide Web: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=739549>
- Veřejný rejstřík a Sbírka listin. (2015b). *Sbírka listin* [Stanovy společnosti 2015 ke stažení]. Retrieved 15. 4. 2021 from World Wide Web: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=21211383&subjektId=739549&spis=324779>
- Visit Ostrava!!!: Oficiální průvodce Ostravou. (2021a). *O Ostravě*. Retrieved 18. 4. 2021 from the World Wide Web: <https://www.ostravainfo.cz/cz/info/o-ostrave/ve-zkratce/>
- Visit Ostrava!!!: Oficiální průvodce Ostravou. (2021b). *Halda Ema*. Retrieved 18. 4. 2021 from World Wide Web: <https://www.ostravainfo.cz/cz/objevuj-ostravu/top-10/310-halda-ema.html>
- Výškovský, J. a kol. (1997). *Turistika a sporty v přírodě* [Vysokoškolská skripta]. Brno: Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta.
- Vláda české republiky. (2021a). *Mimořádná a ochranná opatření – co aktuálně platí*. Retrieved 27. 4. 2021 from the World Wide Web: https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/nouzovy-stav-a-mimoradna-opatreni_-co-aktualne-plati-180234/
- Vláda České republiky. (2021b). *Vláda na žádost hejtmanů vyhlásila nouzový stav na 14 dnů*. Retrieved 27. 4. 2021 from the World Wide Web:

<https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-na-zadost-hejtmanu-vyhlasila-nouzovy-stav-na-14-dnu-186652/>

Welsch, W. (1994). *Naše postmoderní moderna* (I. Ozarčuk, M. Petříček jr.). Praha: Zvon, české katolické nakladatelství. (Original work published 1991)

World Health Organization: Regional office for Europe (2021). *Coronavirus disease (COVID-19) pandemic*. Retrieved 23. 4. 2021 from World Wide Web: <https://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/novel-coronavirus-2019-ncov>

World Heritage Convention. (2021). *The Industrial Complexes at Ostrava*. Retrieved 23. 4. 2021 from the World Wide Web: <https://whc.unesco.org/en/tentativelists/1560/>

11 Přílohy

Vývoj činnosti turistických oddílů mládeže ve městě Ostrava za posledních 10 let

1 Pohlaví

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Muž
- Žena

2 Váš věk

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- 18-20
- 21-30
- 31-45
- 46-60
- nad 60

3 Jste:

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- hlavní vedoucí
- vedoucí (jestřáb, instruktor)

4 Název oddílu, kterého jste vedoucí

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Bludný kruh
- BUNTARANTA
- BVI
- Čmoudík
- Hogan
- Krokodýl
- K.T.O.
- Mužetýrci
- Paprsek
- Pavouci
- Průzkumník - jih
- Průzkumník - Medvědáta
- Sedmička
- Sihasapa
- Sirius
- Stopaři
- Třicítka a Dvojka
- Vatra

5 Jak dlouho jste v oddíle?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 1-5 let
- 6 - 9 let
- 10-15 let
- 16 - 22 let
- více jak 23 let

6 Jak dlouho působíte v oddíle jako vedoucí (jestřáb)?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- 1-3 let
- 4-6 let
- 7 - 9 let
- 10 -15 let
- více jak 16 let

7 Co je vaší hlavní náplní v oddíle?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- turistika
- umění
- sport
- vaření
- jiné.

8 Myslíte si, že turistický oddíl je stále pro děti zajímavý (aby se do něj přihlásily a staly se členy)?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne

9 Co jim může hlavně nabídnout?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- smysluplné trávení volného času
- zábavu
- možnost získat nové kamarády
- nové vědomosti
- jiné.

10 Jaká pozitiva přináší dětem turistický oddíl? (lepší komunikace, samostatnost,...)

11 Jaká pozitiva Vám osobně přinesl oddíl do běžného života?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu nebo více odpovědí

- sebeúvěru
- zlepšení komunikačních schopností
- dochvilnost
- kamarády na celý život
- týmovou spolupráci
- akceptování autority
- uvědomění si svých vlastních kvalit
- schopnost prosadit se
- jiné.

12 Naplňuje Vás jako vedoucí trávení vašeho volného času v oddíle?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- už ne

13 Využili jste Vy osobně někdy možnost jakéhokoliv vzdělávání od Asociace TOM?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- ano
- ne
- mám to v plánu

14 Jaké? (navazuje na předchozí otázku, pokud jste odpověděli ano nebo plánuji to)

15 Kolik máte momentálně v oddíle dětí?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- 0-10
- 11- 25
- 26-45
- 46- 60
- nad 60 dětí

16 Jak motivujete děti ve Vašem oddíle?

17 Nejčastěji hrajete s dětmi zcela nové hry nebo ty, které jsou už několik let odzkoušené?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- nové
- odzkoušené

18 Jezdíte s dětmi v rámci své oddílové činnosti do zahraničí?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- ano, již před rokem 2011
- ano, během let 2012-2016
- ano, během let 2017-2020
- dříve ano, teď už ne
- nikdy

19 Jak se změnil počet dětí ve vašem oddíle v průběhu 10 let? (2011 -2021) bez ohledu na Covid 19

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- velmi přibýlo
- mírně přibýlo
- počet stagnuje
- mírně ubylo
- velmi ubylo

20 Proč myslíte, že tomu tak je? (otázka se vztahuje k předchozí otázce)

21 Jak se změnil počet aktivních vedoucích ve vašem oddíle za posledních 10 let?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- velmi přibýlo
- mírně přibýlo
- mírně ubylo
- velmi ubylo
- počet stagnuje

22 Zařadili jste během posledních 10ti let do vaší oddílové činnosti nějaké nové moderní prvky, aby děti motivovaly k chození do oddílu a byl jim oddíl bližší?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- ano
- ne

23 Jaké? (navazuje na předchozí otázku, pokud jste odpověděli ano)

Nápověda k otázce: Vyberte jednu nebo více odpovědí

- zážitky (plavba na lodi, let balonem, laser game,...)
- celoschůlkové hry
- věcné ceny
- jiné...

24 Využíváte v oddíle moderní technologie pro výuku nebo herní programy?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- ano
- ne
- ne, zatím o tom jen přemýšlíme

25 Jaké? (navazuje na předchozí otázku, pokud jste odpověděli ano nebo zatím o tom přemýšlíme)

Nápověda k otázce: Vyberte jednu nebo více odpovědí

- tablety
- počítače
- GPS
- dataprojektory
- telefony
- jiné...

26 Kdy jste je začali v oddíle používat? (navazuje na otázku číslo 23, pokud jste odpověděli ano)

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- již před rokem 2011
- 2012-2015
- 2016-2019
- 2020-2021

27 Když si představíte dobu za posledních 10 let, jaký vnímáte rozdíl mezi dětmi? (v chování, tělesném omezení,...)

28 Jak byste charakterizovali vývoj počtu vašich schůzek a výprav za posledních 10 let?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- ubyly
- přibylly
- držíme stále stejný počet
- schůzek přibyllo, výprav ubylo
- výprav přibyllo, schůzek ubylo

29 Jak se změnila náplň ve vašem oddíle po dobu posledních 10ti let? (psaní kronik, činnosti během schůzek, skladba výprav či nějaké nové druhy činnosti)

30 Jakým způsobem vedete schůzky v čase Covidu 19?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- zrušili jsme je
- vidáme se s dětmi online
- děláme pro ně úkoly venku a samostatně je pění
- jině.

31 Vidíte nějaká pozitiva na tomto online způsobu? (navazuje na předchozí otázku, pokud jste odpověděli, že nějaký online způsob máte)

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- ano
- ne

32 Vidíte příležitosti nebo hrozby pro budoucí existenci oddílů v důsledku Covidu 19?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- příležitosti
- hrozby
- ani jedno
- příležitosti i hrozby

33 Jaké konkrétní příležitosti nebo hrozby? (navazuje na předchozí otázku, pokud jste odpověděli příležitosti/hrozby)

34 Zde mi můžete napsat Vaše postřehy během dotazníku, poznámky, cokoliv máte na mysli :)